TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ● JULKAISIJA TUNTURILATU RY ● N:o 3 / 1991

Meillä oli ilo viettää tämän vuoden kesäpäiviä jälleen nautit-

Siihen on voimakkaasti vaikuttanut Vuontisjärven ympäristön runsas rakentaminen, mutta myös oma toimintamme on ilmettä muuttanut. Tonttimme on laajentunut kahdella lisäpalstalla.

Viimeksi tänä vuonna hankimme "puskurivyöhykkeen" takapalstamme sivulta. Uusi, uhkea kämppä on noussut II-palstalle tunturilatulaisten käyttöön. On viimeinkin saatu kunnollinen puuvaja ja tuiki tarpeellinen kaivo uuden kämpän lähettyville. Ajotie tontille siirretään maarekisteriin merkitylle paikalleen jo susijuhlia edeltävissä talkoissa. Mutta ilme on muutenkin muuttunut. Raivonneet myrskyt ovat harventaneet runkopuustoa palstalla ja yhteismetsän taannoiset hakkuut ovat avartaneet näköaloja pohjoiseen. Kuitenkin vanhan kämpän sijoilla on mäntytaimikko kasvanut niin, että ennen suht. aukea rinne Vuontisjärvelle on pian harvennettava, jotta tunturit ja järvi näkyisivät kämpän ikkunoista. Mutta varovasti - harkintaa käyttäen!

★

Toisaalla tässä lehdessä on kutsu Tunturiladun syyskokoukseen. Vietämme tätä suunnittelu ja valintakokoustamme hieman tavanomaista juhlavammin. Valokuvauskilpailun tulokset julkistetaan ja sato on näytteillä, samoin kuin vanhempaakin kuvasatoa Tunturiladun alkuajoilta. Palkitsemisiakin tullaan suorittamaan merkkivuoden kunniaksi. Syyskokouksen jälkeen on kaikilla mahdollisuus osallistua yhteiselle päivälliselle. Tärkeää on, että harkitset jo nyt osallistumisesi ruokailuun, sillä ravintola vaatii etukäteen osallistujien lukumäärän. Ja illatsun jälkeen on juhlakansalla tilaisuus pyörähtelyyn musiikin tahdissa parketilla.

★

Retkeilyväki huokaisi suht. tyytyväisenä erämaalain voimaantulon johdosta. Vaikka laki ei vannoutuneita eräretkeilijöitä *tyydyttäkkään lakiin kirjattujen* puun kasvurajan metsien käsittelyn sekä eräiden rajausten osalta, on meidän ymmärrettävä tehdyn ratkaisun olevan kompromissin. Ja kompromissihan ei täysin tyydytä ketään, mutta siihen on alistuttava, sillä pattitilanne ei varmasti vie kehitystä eteenpäin.

Ymmärrän kyllä esim. Kessi-aktivistien kannanottoja, vaikka en voi hyväksyäkään siihen mittaan vietyä kansalaistottelemattomuutta, jota elokuun aikana saimme seurata. Jotakin on kuitenkin asioiden hoidossa pahasti pielessä, kun Ympäristöministeriön jokin virkamies tekee virheen ja Korkein oikeus siunaa sen virheen, kuten Jerisjärven tiehanke läpi yhden vanhimmista kansallispuistoistamme osoittaa. Vai eikö julkisuudessa ole kerrottukaan kaikkia faktoja? Mutta ainakin allekirjoittanutta hirvitti lukea Pentti Linkolan *sinänsä pessimismissään* vetoavaa, mutta muuten tuomiopäivän tulenkatkuista kirjoitusta näistä asioista Suomen *Kuvalehdestä.*

YRJÖ SUUNIITTU

Puheenjohtajan tähdenvälit

Tämä vuosi on järjestöllemme merkkivuosi. Tunturilatu täyttää syksyllä 45 vuotta. Vaikka vietämmekin merkkipäiväämme matalalla profiililla, ovat tietyt vuositapahtumamme normaalia juhlavammat. Jo perinteeksi tulleen tavan mukaan vietämme tämän vuoden susijuhlia jälleen Lapissa - tunturiretkeilijöille aidossa ympäristössä. Ja jälleen on tapahtumapaikkana Susikyrö, jossa tämän tapahtuman vietto viisivuotiskausittain tunturien tuntumassa aloitettiin hieman jälkijättöisesti vuonna 1972. Toivon tämän vuoden susiaisiin saapuvien kokevan edes häivähdyksen aidon Lapin tunnelmasta. Susikyrön maisemat tarjoavat siihen oivan mahdollisuuden. Jälleen olemme kutsuneet ystäviämme Raattamasta ja Yli-Kyröstä vieraiksemme. Toivon myös teidän viihtyvän meidän parissamme tässä hieman leikkimielisessä, mutta kuitenkin Lapin taikaa tavoittelevassa Susivihkiäis-juhlassamme, jossa "lapinnoita" vihkii tunturisudeksi joukon aktiivisia eräretkeilijöitä.

★

Vaikka Susikyrön näkymät ovatkin yhtä mahtavat kuin tukikohdan alkuaikoina, on sen ilme muuttunut niistä ajoista. tavassa, tällä kertaa poikkeavassa ympäristössä Raippaluodon Bulleråsissa. Merellinen luonto ja yllättävän leppeä sää, pienestä alkukoettelemuksesta huolimatta, tarjosivat loistavat puitteet päivillemme. Tunturilatulaisten joukko ui, käveli, tutustui, söimustikoita ja nautti toistensa seurasta niin päivällä, illalla kuin yölläkin. Kuuleman mukaan iltanuotion lauluohjelma jatkui aina aamunkoittoon saakka. Ja se, jos mikä osoittaa, että viihdyimme. Kiitokset vielä kerran pienelle, mutta aktiiviselle Tunturikerho Vihttalle ja vihttalaisille.

★

Kutsu valokuva- ja piirustuskilpailuun 1991

Tunturilatu ry kutsuu kaikkia valokuvausta sekä piirustusta harrastavia jäseniään valokuva- ja piirustuskilpailuun 1991. Aiheena on retkeily.

Valokuvauskilpailussa on kolme sarjaa:

A) musta/valkoiset paperikuvat, minimikoko 18x24 cm, pohjustettuina
B) väripaperikuvat, minimikoko 18x24 cm, pohjustettuina
C) väridiat, koko 26x38 mm

Kuvat on jätettävä lokakuun15 päivään mennessä Tunturiladun johtokunnan jäsenille tai Suomen Ladun toimistoon. Samalta kuvaajalta saa olla korkeintaan 3 kuvaa kussakin sarjassa. Kuvan taakse sekä dian kehykseen merkitään kuvan nimi ja kuvaajan nimimerkki. Suljettuun kuoren laitetaan kuvaajan nimi osoitetietoineen ja kuoren päälle kyseinen nimimerkki.

Kuvat arvostelee asiantunteva raati ja parhaat kuvat kussakin sarjassa palkitaan. Tunturilatu pidättää oikeuden julkaista kilpailukuvat omissa julkaisuissaan. Sitä varten voidaan – kuvaajan suostumuksella – kilpailuun jätetyt paperikuvat vedostaa ja ottaa dioista dublikaatit Tunturiladun kuva-arkistoon. Varsinaiset kilpailukuvat palautetaan.

Valokuvakilpailun yhteydessä on päätetty järjestää myös piirustuskilpailu. Aiheena siinäkin on retkeily.

Piirustuskilpailussa on kaksi sarjaa:

A) vars. piirustukset tms.
B) maalaukset (vesi- tai öljyväri)

Kilpailussa noudatetaan soveltaen valokuvakilpailun sääntöjä.
Nyt retkitunnelmia ikuistamaan!

Johtokunta

TUNTURILATU ry

JOHTOKUNTA

Pj. Yrjö Suuniittu, Sammonk. 32 E 62, 33540 Tampere pk. 931-555513, t. 127957
Vpj. Eero Hämäläinen pk. 90–498741
Jäsenet: Arvo Anivuo pk. 941-272597, Terttu Civil pk. 931–140077, Marja-Liisa Kramsu pk. 921–366457, Kyösti Lamminjoki pk. 90–376845, Tapani Paavola pk. 921–310552, Raili Partanen pk. 971–224427, Raimo Rautjärvi pk. 976–62280.
Sihteeri: Marita Maula Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90–743246
Jäsensihteeri: Eila Vilen, Forsbackantie 8, 01760 Vantaa pk. 90–897237
Talous: Oili Virtanen, Sauvonrinne 7 D 14, 08500 Lohja pk. 912-81177
Kuva-arkiston hoitaja: Antti Karlin, Haapaniemi, 23500 Uusikaupunki pk. 922-34418
Postilähetykset ja juoksevat raha-asiat: Elvi Zweygberg, Suomen Ladun toimisto, Fabianink. 7, 00130 Helsinki p. 90–170101
TL:n tilit: SYP Katajanokka 206621–20620 tai postisiirtotili 135331
JÄSENLEHTI TUNTURILATU
Vastaava toimittaja: Yrjö Suuniittu
Toimitussihteeri: Antti Karlin, Haapaniemi 23500 Uusikaupunki pk. 922-34418
Julkaisutoimikunta: Hannu Hiltunen, Marita Maula, Matti Rekola ja Yrjö Suuniittu.

KIINTEISTÖT

Susikyrö, Enontekiö
Susi-Talas, Inari
Susi-Kiisa, Utsjoki
Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa)
Rakennuspäällikkö Pekka Huttunen, Joukontie 27, 76150 Pieksämäki pk. 958-21247

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Raimo Niklander. Jäsenet: Kalevi Kanerva, Väinö Martikainen, Marita Maula, Reijo Pasanen ja Antero Tarvainen. Sihteeri Sirkka Seliste.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
Pj. Pauli Keränen, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani pk. 986–27946
KUOKTE (2) Hyvinkää–Riihimäki
Pj. Uolevi Mättö, siht. Anja Selenius, Valssitie 7, 05620 Hyvinkää pk. 914–47956
KOLBMA (3) Tampere
Pj. Terttu Civill, siht. Matti Rekola, Rintamäenk. 29 G 14, 33820 Tampere pk. 931–652564
NJEALLJE (4) Pieksämäki–Mikkeli–Varkaus
Pj. Esko Aalto, siht. Ritva Kylliäinen, Koskik. 10, 50100 Mikkeli pk. 955–164976
VIHTTA (5) Vaasa
Pj. Jaakko Heinimäki, siht. Marjut Nummela, Mäntymaantie 16 H, 65200 Vaasa pk. 961–214034
KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä
Pj. Esa Huttunen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Kastelholmantie 1 C 19, 00900 Helsinki pk. 90–331602
TSIETSA (7) Iisalmi
Pj. Esko Pirinen, siht. Raili Partanen, Taivaanpankontie 21 D 36, 70200 Kuopio pk. 971–224427
KAVTSI (8) Helsinki
Pj. Eero Hämäläinen, siht. Hannu Maula, Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90–743246
OVTSI (9) Jyväskylä
Pj. Sakari Jarva, siht. Katriina Wanhatalo, Visalantie 1027, 40210 Palokka
LOGI (10) Turku
Pj. Ilpo Painilainen, siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangonk. 5 B 15, 13130 Hämeenlinna pk. 917-29061
ALPPAS (11) Hämeenlinna
Pj. Veikko Stark, siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangonk. 5 B 15, 13130 Hämeenlinna pk. 917–29061
KUMPE (12) Pohjois-Karjala
Pj. Keijo Leppänen, siht. Niilo Siponen, Heikkilänt. 1, 83900 Juuka pk. 976–72028

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA...

Hölökynkölökyn pitkästä aekoo !

Ei ole vielä kaikkia Savon Susia kaadettu, vaikka on hiljaista ollutkin pitkän aikaa. Enhän minäkään kyllä mikään Susi ole - olenpahan kiten Suden pentu ainakin. Juu, Tsietsassakin tapahtunut on tänä vuonna kaikenmoista; isompaa ja pienempää, vaikka niistä ei ole juuri uutisoitukaan. Ja tulee tapahtumaankin.

Kevättalven suurin tapahtuma lienee ollut Partasen Railin ja Punjun Pirjon osallistuminenKuolan hiihtoretkeen. Ja olihan meillä nimikkoviikko Talaksellakin. Osanottajia vain oli kovin vähän, eli kuusi, joista kaksi vain osan aikaa. Jäivät kuitenkin seuraavaksikin viikoksi ja tulivat mainituiksi lehdessämmekin, tosin njelläläisinä.

Keväällä oli tukikohdassamme Taivalmäessä talkoot tai paritkin ja vaelluskilpailukin taas pidettiin. Osallistui seitsemän joukkuetta joista yksi edusti Iisalmen Latua ja yksi Siilin Latua. Näin saimme kisaan vähän "kansainvälisyyttä".

Kesällä on Taivalmäkeä käytetty aika vähän ainakin päiväkirjamerkinnöistä päätellen. Loppukesä lienee hieman lisännyt kävijöitä, sillä ympärillähän on aika hyvät marjamaat. Toiset talkoot olivat elokuun loppupuolella ja lokakuussa olisi vielä tarkoitus viettää "Oktoberfest" eli sadonkorjuujuhlat. Terve vain tuloa mukaan 5.-6.10. ! Mahdolliset tulijat ottakoon omat eväät, laulukirjat ja majoitteet mukaansa, järjestetään sitten yhdessä hauskaa. Lokakuun lopulla on sitten tarkoitus pitää syyskokouksemme – tällä kertaa Siilinjärvellä – 27.10.91.

Syksyn Susiaisiin pitäisi varmaan lähteä isolla joukolla oppia ottamaan, koska seuraavat Susiaiset järjestää Tsietsa. Järjestelyt ovat järjestymässä pikkuhiljaa...

eloterveisin **Heikki**

Ovtsin kuulumiset

Kesä on loppumaisillaan ja syksy käsillä sienineen ja marjoineen. On siis syytä ruveta kertomaan mitä kerhossamme on vuoden aikana tehty ja miten toimintamme jatkuu syksyllä.

Kerhoiltojemme kokoontumispaikkana on ollut JKL-kaupungin kerhotila, Hongikonhovi Eeronkatu 6 ja siellä olemme myöskin ainakin seuraavana toimintavuonna. Tila on osoittautunut tarkoitukseemme varsin sopivaksi.

Kerhoiltojen aiheet olivat keväällä suunnitelmien mukaiset (TL 1/91).

Tammikuussa vierailimme Kolbman kerhoillassa kuuntelemassa Kuolan retkestä Jorma Mattsonin esittämänä. Mielenkiintoinen matka.

Matti Rekola vieraili kerhossamme esittäen Kuolan retkeä omalta osaltaan. Kiitos Matti.

Helmikuussa meillä oli maastoyöpyminen Toposessa. Yövyttiin lumiluolassa, laavussa rakovalkean valossa ja lämmössä, savusaunottiin, hiihdettiin ja ennenkaikkea rakennettiin iglu Saaran ollessa mestarina. Operaatio iglu onnistui muuten erinomaisesti, mutta tiilentekoaparaatti rikkoutui, koska käytössä oli väärän kokoinen saapas.

Maaliskuussa vuosikokous teki päätöksen, että Ovtsin jäsenyys edellyttää Tunturiladun jäsenyyttä, kuten säännöt edellyttävät. Nykyinen maksusysteemi on huono. Maksu pitää olla samalla kertaa sekä kerholle että Tunturiladulle!

Pääsiäisen aikoihin olimme Susi-Talaksen maisemissa, josta Sinikka edellisessä lehdessä uutisoi.

Ensikertalaisten kesävaellus (taisi olla mukana kokeneitakin vaeltajia) suuntautui Raja-Joosepin maisemiin. Vaellus onnistui hienosti.

Ovtsin varsinainen kesäretki tehtiin Ilomantsiin, Mielanrantaan Voten pesäpaikkaan. Kiitokset Hilkalle ja Votelle, jotka järjestivät meille mielenkiintoisen ja antoisan viikonlopun. Kävimme muun muassa laskemassa Ruunaan kosket ja söimme ''Hol'' Voten kokkaamaa hernekeittoa.

Yksittäisiä vaelluksia on vuoden aikana tehty ympäri Lappia aina Ruotsia ja Norjaa myöten hiihtäen, patikoiden ja kanoottia käyttäen.

Lisäksi ovtsilaisia on ollut mukana kaikissa Tunturiladun tapahtumissa.

Toposessa kerholaiset ovat kesäaikana keskiviikkoisin käyneet tarinoimassa tulilla varsin runsaslukuisesti ja savusauna on lämmennyt niin, että lämmitystalkoot ovat taas ajankohtaiset kevättalvella.

Uutena projektina on oman pitkäaikaisen toimipaikan löytäminen ja sinne mökin rakentaminen. Hirret on jo kuorittu ja ne ovat Toposen pihassa kuivumassa.

Syksyn tapahtumina mainittakoon muun muassa kesän muistelot, vuoristokiipeily, sienien tunnistaminen ja käyttö, kuksan teko, erillinen diailta sekä pikkujoulu.

Tapaamisiin Susiaisissa, ruskaa ihailemassa tai muualla napapiirin pohjoispuolella.

Sakari

Vihttan kuulumisia

Kulunut kausi on ollut kesäpäivien valmistelua. Paikkoja löytyi ja niistä neuvoteltiin ja päätökset tehtiin Bulleråsin hyväksi, eikä katua tarvinnut. Ilmatkin suosivat ja väkeä tuli mukavasti.

Puheenjohtaja Jaakko Heinimäki kiittelee kaikkia talkoolaisia, erityisesti Vihttan "ikinuoria" Anna-Liisaa, Martti, Eilaa, Erikiä suuresta ja innostavasta avusta juhlien järjestelyissä ja juhlien aikana.

Maistuivat ne Heinimäen Marjan leipomat korvapuustit hyviltä Vihttan 20-vuotiskahveilla. Kiitos Marja. (saisko joskus reseptin?)

On toki retkeiltykin vaikka perinteinen pyörävaelluksemme siirtyikin seuraavaan suveen. Lapistahan meitä latulaisia ei pidä mikään poissa. Sinne mennään jopa synttäreitä pakoon ja niitä viettämään. – Onnea kaikille merkkipäiväläisille!

Talvivaelluksella hiihdeltiin Kiilopään ja Talaksen maisemissa ja kesävaellukset tehtiin eri puolilla tuntureita. Norjasta löytyi vielä kesäkuussa täysi talvi, joten oli paras tulla takaisin maaselän tälle puolelle. Nyt on edessä ruska ja Susiaiset. Sudenpentumme vapisevat suuren vihkimyksen odotuksessa se leukukin on niin suuri ja tipat polttavia. Kannustajien joukko tulee mukaan eri ryhmissä, mutta siellä tavataan.

Talvi aloitetaan yhdistetyllä hiihto-lasketelumatkalla helmikuun alussa Iso-syötteellä. Se on jo kahdeksas matka sinne, joten alkaa olla perinnettä ja kiinnostaa nuortapovea.

Hyvää syksyn ruskaa ja lumisia talvikelejä kaikille.

Pirkko W.

Kavtsin kuulumiset

Tätä kirjoittaessani ovat Vaasan saaristossa vietetyt kesäpäivät jo pari päivää takana päin. Kiitoksia vihttalaiset hienosta paikasta, hyvistä järjestelyistä ja jännittävästä säätilan kehittelystä, me kavtsilaiset — niinkuin varmasti muutkin — viihdyimme erinomaisesti!

Syksyn suurtapahtuma on tie-

tysti Susiaiset Susikyrössä, jonne kerhomme jäseniä tulee saapumaan sekä vaeltaen, että erilaisin kulkuneuvoin. Viikonlopun käyttäville on järjestetty bussikuljetus, joka lähti perjantaina 13.9. klo 17 tilausajolaiturista Mikonkadulta ja palaa samaan paikkaan varhain maanantaiaamuna.

7.—14.9. vaellettiin laavuilla ja tulilla yöpyen Susikyröön, 29.9. mennään sieniretkelle ja 6.10. pidetään Kärrikaltiossa syksyiset kunnostustalkoot.

Kerhoiltojemme pitopaikka on muuttunut: Pauligin huvilan romanttiset tilat alkoivat olla ahtaat, joten ensi syksyn ja talvikauden kerhoillat tulemme pitämään KAMPIN PALVELUKESKUKSESSA, Salomonkatu 21 B, siis aivan Helsingin ydinkeskustassa hyvien liikenneyhteyksien tuntumassa. Tulevat kokoustilamme ovat modernit ja varustettu kaikilla AV-välineillä. Toivottavasti emme vierasta paikkaa liian siloiteltuna!

Kerhoillat pidetään maanantai-iltaisin alkaen klo 18.30 kerhohuoneissa I ja II. Päivämäärät ovat 23.9., 21.10., 18.11. ja 9.12. Alkuvuoden 1992 kerhoillat ovat 13.1., 10.2., 9.3., 6.4. ja 11.5.

Ohjelmat ovat vielä hiukan auki, mutta mukaan tulee mahtumaan mehiläishoitoa, alppivaellusta, koiravaljakkovaellusta, jne.

Tervetuloa Kavtsin kerhoiltoihin!

eehoo

Login toimintaa

Yhtä ja toista on taas tapahtunut sitten viime kirjoittelun.

Toukokuussa tehtiin ns. linturetki Kustavin-Iniön suuntaan Antti Karlinin opastuksella, mukana 32 logilaista ja 9 junioria. Oli aurinkoista.

Ari Linkolehto näytti kuvia vaellukseltaan Norjan vuorilla, ja seurauksena sai järjestettäväkseen retken Jotunheimille ensi kesänä. Tämä ennakkotietona muillekin kerhoille.

Arin harmiksi oli samana iltana Turun pihasoittotempaus, missä 10 logilaista oli kolehtia keräämässä.

Svaerholtsniemellä pohjoisimmassa Ruijassa oli mukana 6 lintujen tähyäjää. Saattoivat kirjata erittäin harvinaisen tilanteen: neljä merikotkaa näköpiirissä samalla kertaa.

Heinäkuussa logilaiset ehtivät pitää kolmannen lastenviikkonsa, nyt oli Kiisalla 8 junioria ja 10 aikuista.

Kesäpäivillä Vaasassa ehdittiin myös pistäytyä.

———————

Syyskaudella aiotaan tehdä retki Perniön Teijon erämaihin, pitää soittoilta, järjestää karpaloretken yhteyteen ensiavun kertausta, käydä Paimiossa tapaamassa kullankaivaja Topi Heinoa, ja parhaat päällä osallistutaan Tunturiladun juhliin. Heikki Kauhanen käy kertomassa Itä-Lapin metsätuhoista, oman syyskokouksen jälkeen käydään adventtina Turun linnan kirkossa ja joulujuhla pidetään Koirasaaren kämpällä.

Ehkä näissä ennakkotiedoissa jokin kiinnostaa muitakin kuin oman kerhon aktiiveja.

JH

Kolbman kuulumiset

Kesä ja kesän retket ovat takana. Nauttikaamme syksystä ja toivottavasti komeasta ruskasta.

Kesän aikana kolbmalaiset ovat retkeilleet kuka missäkin ja leiripäivillä sekä Tunturiladun kesäpäivillä on tavattu tuttuja. Edessä on syksyn toiminta ja se kokoaa joukon taas yhteisiin tapahtumiin.

Kerhotoimikunta on Kolbmassa yrittänyt suunnitella monipuolista ohjelmaa syyskaudeksi. Muutamia tavanomaisesta kaavasta poikkeavia yllättäviä tapahtumia on tiedossa. Tunturiladun juhlatapahtumat huomioidaan ja niihin osallistutaan runsaslukuisesti. Tulevan toiminnan kannalta tärkein on luonnollisesti syyskokous. Sen päätökset vaikuttavat seuraavan vuoden, Kolbman 25. toimintavuoden tapahtumiin.

Syksyllä Kolbmalla on kaksi kerhoiltaa jotka voisivat kiinnostaa muitakin tunturilatulaisia:

Lokakuun 15 päivänä klo 18.00 tutustumme Tampereen luonnontieteellisessä museossa ainutlaatuiseen, upeaan kivinäyttelyyn ja sen jälkeen dipl.ins. Paavo Korhonen kertoo kiviharrastuksesta ja näyttää diakuvia korukivistä luentosali 2:ssa.

Lokakuun 28 päivänä Tunturiladun pitkäaikainen puheenjohtaja sekä Kunniasusi Antero Tarvainen kertoo mitä Lapin kirjat ovat merkinneet hänen tunturiharrastukselleen. Tämä tilaisuus pidetään takkailtana Vehmaisten ulkoilumajalla alkaen klo 18.00.

Henkinen lama näyttää iskeneen kaikkeen toimintaan Suomessa. Ihmisten aktiivisuus on heikkoa, ei oteta kantaa eikä välitetä mistään. Kun ei oteta kantaa asiaan, ei myöskään tarvitse ottaa vastuuta sanomisestaan. Yhdistyksessä hyvin pieni joukko ihmisiä tekee kaiken työn ja yrittää vielä keksiä kaikkia miellyttäviä tapahtumia. Ideoita ja toiveita, sellaisia jotka kattaisivat laajempien ryhmien tarpeet, ei juurikaan tuoda päättäjien tietoon.

Kaikkeen vapaaehtoiseen harrastustoimintaan pätee seuraava: Jos toiminta ei miellytä Sinua, tule mukaan toimimaan ja tee se paremmin!

Syksykin menee aikanaan ohi, tulee kaamos ja sen jälkeen keväthanget. Ollaan ainakin optimistisia!

MR

Toimituksen näkövinkkelistä

Pitkän tovin Tunturilatulehteä tehnyt Uolevi Mättö siirtyi tämän vuoden ykköslehden jälkeen "lehdentekoeläkkeelle" ja allekirjoittanut otti lehden toimitussihteerin tehtävät. Päätoimittajana on puheenjohtaja Yrjö Suoniittu.

Nyt, kun toinen kokoamani lehti ilmestyy, on syytä tuoda julki ajatuksia lehden teosta ja sen kehittämisestä. Olen pahoillani, että en saanut lehden kakkosnumeroa kesäkuun alkupuolella ulos niin kuin alunperin on suunniteltu. Ne alkukesän rakennuskiireet painoivat päälle.

Nyt olemme aikataulussa ja siinä pitää pysyä. Eli lehti ilmestyy tammi-, touko- ja syyskuussa ja aineiston jättöpäivä on aina edellisen kuukauden viimeinen päivä. Mutta on suotavaa, ettei kaikki aineisto tupsahda postiluukusta viimeinen päivä, jotta lehden teko ei viivästyisi.

Kuvituksesta on tullut huomautuksia ja se on hyvä. On sanottava, että dia- ja värikuvista ei kovin hyvää kuvaa saa (poikkeuksiakin on, jos kuvassa ei ole paljon punaista ja se on "pelkistetty"). Eli kuvataan mustavalkokuvia ja liitetään niitä juttujen mukaan. Niille löytyy tilaa ja ennenkaikkea toivon, että kuvat saa liittää lehden kuvaarkistoon, jossa ei 1980-luvulta montaa kuvaa ole!

Valokuvaus- ja piirustuskilpailu päättyy 15. 10. 1991, joten vielä on aikaa kuvata ja piirrellä. Joukossamme on varmasti valokuvaajia ja piirtelijöitä, ja tärkeintähän on osallistuminen yhteiseksi iloksemme.

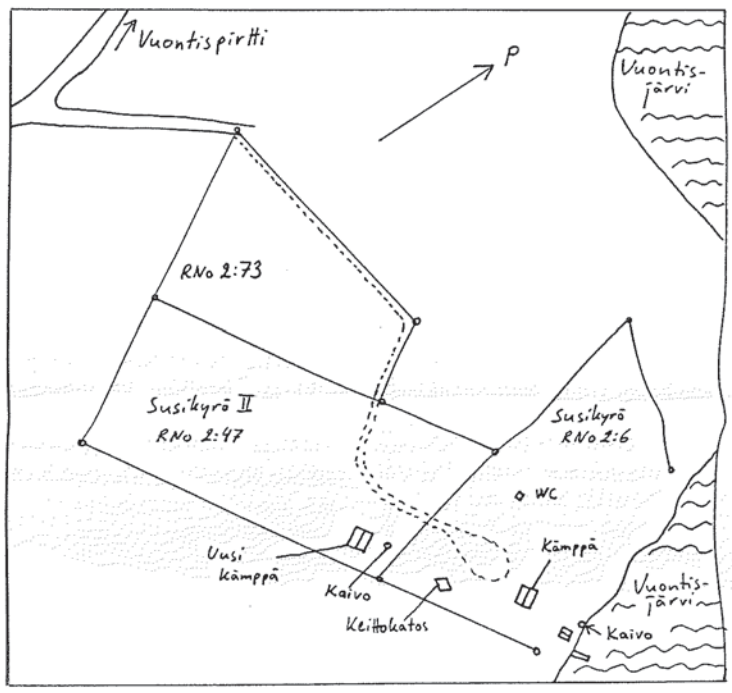
On esitetty myös ideoita lehden kehittämiseksi ja niitä kannattaa lähettää kirjallisesti tai vaikkapa soitella. Lehden toimituskunta pui lehden tekoa syksyn aikana. Kiitos tämän lehden kirjoittajille ja kuvaajille.

Antti Karlin

Susikyrön maat

Tunturilatu osti Susikyröön kesällä 1991 lisämaata (palsta Rno 2:73) ja nyt yhdistyksen omistuksessa on Susikyrössä kolme palstaa (RNo:t 2:6, 2:47 ja 2:73), joiden yhteispinta-ala on 3.16 hehtaaria (ks. oheinen karttakuva). Kahden kämpän lisäksi siellä on saunarakennus (talkoot!), kaksi kaivoa ja keittokatos.

Uusi tie tulee kulkemaan uuden palstan koillisreunaa, josta se tulee rajaa pitkin (rasitetie) ja yhtyy uuden kämpän tienoilla vanhaan tiehen. Alkuosa vanhasta tiestä on jo pois käytöstä ja jatkossa käytetään vain uutta tietä.

KOU-LU-TUS-TA

Sitten viime lehden on koulutustyöryhmä pitänyt kaksi tiivistä istuntoa. Niiden tuloksena on syntynyt koulutukselle runko ja kurssien sisältö on pääpiirteissään vahvistettu.

Kuten arvata saattaa, edetään tyvestä puuhun eli aloitetaan kesäoloista. Kurssi jakaantuu kahteen osaan,joista ensimmäinen pidetään jossain sopivassa tukikohdassa missä on mahdollisuus luentomuotoiseen opetukseen ja käytännön harjoitteluun lähiympäristössä. Kurssin jälkimmäisellä osalla päästään soveltamaan oppeja viikonlopun mittaisella harjoitusvaelluksella. "Teoria-" ja maasto-osat järjestetään muutaman viikon välein, ei kahtena peräkkäisenä viikonloppuna. Samalla tavalla toteutetaan aikanaan myöskin talvikurssi.

Heinäkuussa pidettiin Susi-Kiisalla logilaisten suunnittelema ja toteuttama erittäin onnistunut lasten retkikurssi. Se oli viikon mittainen, mutta siitä tullaan kehittämään viikonloppuina samanaikaisesti muun koulutuksen kanssa pidettävä kurssi. Tässä esillä olevaan opetukseen sisältyy sekä suunnistusta että ensiapua, mutta näiden tähdellisten taitojen syventämiseksi järjestetään vielä omat kurssinsa. Aikataulullisesti ne toteutetaan sen jälkeen kun eräretkikursseja on vedetty ainakin yksi kierros.

Tätä kirjoitettaessa (eli elokuun lopussa) on paraikaa työn alla tuntikohtaiset suunnitelmat, joita koulutustoimikunnan ohella tekee tusinan verran muitakin tunturilatulaisia.

Motto olkoon:
koko perhe opinsaunaan!

VAPPU HIETALA

Bjarne "Jam-Jam" Lampén
IN MEMORIAM

Bjarne "Jam-Jam" Lampen, Tunturiladun keskeinen perustajahahmo on poistunut joukostamme. Kolmekymmentäluvun lopun lapinhiihtäjien piirissä kytenyt ajatus yhteisen rekisteröidyn yhdistyksen perustamisesta ratkesi Tunturiladun aloitettua toimintansa. Jam-Jamin – Kunniasusi n:o 1, Ikäsusi n:o 3 ja Tunturisusi n:o 4 - johdolla ja hänen ensimäisenä puheenjohtajakautenaan 1946-50 syntyi ja kiteytyi se toiminta-ajatus ja -linja, jolle koko Tunturiladun menestys on rakentunut. Jam-Jamin ajatus vuodesta toiseen jatkuvan eräretkeilyharrastuksen edistämisestä löysi hänen kehittämässään tunturisusi-ideassa elinvoimaisen, asiallisesti vankan mutta samalla vapauttavan taian- ja leikinomaisen ratkaisunsa, joka edelleenkin kantaa ja suuntaa Tunturiladun toimintaa.

Jam-Jamin toisena puheenjohtajakautena 1969-71 voimistui alkanut tunturikerhotoiminta ja sille luotiin suuntaviivat. Näin Tunturiladun suureksi kasvaneelle jäsenjoukolle voitiin jälleen tarjota alkuaikojen aidon tunturihenkinen, pienen retkeilijäryhmän yhteistyöhön perustuva ympärivuotinen Lapin harrastusmahdollisuus. Voisiko tätä enempää tehdä yhteisen asiamme hyväksi. Ja kuitenkin koko toiminta-ajan Jam-Jamia luonnehti se, että hän kaikkein viimeksi olisi halunnut olla järjestön keulahahmo ja sen toimintalinjojen vetäjä. Vain aito tunturiaate ja vastuuntunto yhteisestä harrastuksesta velvoittivat ja ohjasivat hänet siihenkin. Hän oli ennenkaikkea tunturihiihtäjä ja eräretkeilijä, jonka osalle lankesi mitä moninaisin lapinretkeilyn pioneerityö. Hänen aktiivisuutensa Lapin Sivistysseurassa heijastui alusta alkaen myös Tunturiladun toimintaan saamelaiskulttuurin ja luonnon ehdoilla elämisen vaalimisena ja puolustamisena. Alkuaikojen susiseremonioiden kirjoittajana hänellä oli Lapin Noidan avulla oiva mahdollisuus suunnata katseemme jo aikaisin näihin tänään yhä tärkeämmiltä tuntuviin asioihin.

Sodanjälkeistä eräretkeilyn alkukautta luonnehti se, ettei minkäänlaisia valmiita edellytyksiä vielä ollut olemassa. Niinpä Jam-Jam joutui itse hakemaan omat ahkioreittinsä tiettömien kairojen halki ja kokeillen kehittämään omat erävarusteensa silloisista niukoista vaihtoehdoista. Uusien retkeilyalueiden kartoittaminen, vieraskirjojen vieminen eri huipuille, lumeenyöpymisen kokeilu, ihan-teellisen retkimuonan etsintä kymmenkiloisen kalakukon ja arktisen pemmikaanin väliltä sekä muutaman helmenarvoisen kämpän tai lapintalon löytyminen kairasta olivat sellaisia retkimuistoja, joiden tarjoamia elämyksiä nykyisin on tuskin tavoitettavissakaan.

Merkittävää pioneerityötä oli myös se mittava tiedotus, jonka Jam-Jam suoritti eräretkeilyn edistämiseksi korkeatasoisilla valokuvillaan, kaitafilmeillään ja lehtiartikkeleillaan . Myöskin Suomen Latu ja Kiilopää sekä Suomen Partiojärjestö saivat käytettäväkseen hänen niin retkeilyllisen kuin ammattitaidollisenkin panoksensa.

Bjarne Lampen, meille aina Jam-Jam, on nyt poissa keskuudestamme, mutta yhä vielä Tunturiladun vuotuisessa toiminnassa hänen perusajatuksensa näkyvät enemmän kuin ehkä huomaammekaan. Omalla hillityllä ja tunturihengeltään ylittämättömällä tavallaan hän edelleenkin antaa tunturilatutoiminnalle perussuunnat. Olemme kiitollisia siitä arvokkaasta uraauurtaneesta ja yhä vielä kauas kantavasta henkisestä perinnöstä, jonka Jam-Jam on aidosti Lapin kokeneena pystynyt meille tunturilatulaisille jättämään nöyrästi ja osaavasti elettäväksi ja vaalittavaksi.

Antero Tarvainen

Frans ''Jonne'' Saastamoinen (1917—1991) on poissa

Kesän ollessa heleimmillään laski Jonne matkasauvansa siirtyen vaeltajien paratiisiin — ikuisille tuntureille.

Vaikka Jonne viimeisinä vuosinaan sairastelikin, olimme me tunturilatulaiset voineet turvautua hänen tunturien ja tunturiretkeilyn asiantuntemukseensa. Aina hän oli valmis auttamaan avaten runsaan tietoarkkunsa ja ammentaen sieltä kysymyksiimme vastauksen, johon liittyi hänelle tyypilliseen tapaan ajan kultaama muistelus.

Jonne oli suomalaisen liikuntakulttuurin eturivin miehiä koko miehuusikänsä aina 20-vuotiaana suoritetusta I Liikuntakasvatusneuvojan kurssista alkaen. Hän oli aktiivisesti kehittämässä kansanhiihtoja sekä myöhemmin latu- ja polkuretkiä — yleensä kaikkea luonnossa tapahtuvaa liikuntaa. Hän otti elämäntehtäväkseen tehdä ''propagandaa'' tavallisen kansan kunnon kohottamisen puolesta. Talvisodan hangilla hän sai idean, joka johti Massaurheilu-lehden perustamiseen. Siitä lehdestä kehittyi myöhemmin nykyinen Latu ja Polku. Toimiessaan Suomen Ladun eri tehtävissä muodostui lehdestä se foorumi, jolla hän toteutti unelmaansa kuntoliikunnan hyväksi lähes neljän vuosikymmenen ajan. Samalla hän toimitti lukuisia muita julkaisuja — mm. latulaisten käsissä kulunutta Latukalenteria, jossa vuosittain julkaistiin latukarttoja eri puolilta Suomea. Jonnelle uskottiin mitä moninaisimpia luottamustehtäviä. Aina hän niitä hoitaessaan ajoi selkeällä ja määrätietoisella tavalla kuntoliikunnan asiaa.

Lapinretkeily lienee kuitenkin ollut lähinnä Jonnen sydäntä. Tunturien syliin hän meni virkistäytymään joskus raskaankin työelämän vastapainoksi. Sieltä hän ammensi sen tarmon, jolla hän ajoi hyviksi ja oikeiksi kokemiaan asioita. Vaikka hänen roolinsa tunturiretkeilijänä ei ehkä tullutkaan suurelle yleisölle kovin tutuksi, ovat lukemattomat retkeilijät sotien jälkeen saaneet nauttia hänen ideastaan ja kätensä töistä. Hän vaelsi 1946 maantien varresta Saariselälle — miinavaaran vuoksi tarkoin määrättyä reittiä kuntien rajaa tunturiin ja paljakkaa kierrellen Suomun latvoille löytäen sieltä vanhan tukkikämpän. Seuraavana kesänä hän kokosi talkooporukan ja niin syntyi tarunhohtoinen Suomun Ruoktu hänen pysyväksi muistomerkikseen. Jonne koki Lapin aitona. Siitä on todisteena pääosin hänen sanoittamansa Ruoktun laulu, jota on laulettu lukemattomilla iltanuotioilla.

Meillä tunturilatulaisilla oli onni tuntea Jonne yhtenä järjestömme perustajana, jonka panos myös tunturihiihtokurssien ja eräretkien kehittäjänä oli merkittävä. Tänä päivänä me raskain sydämin tunnemme jääneemme yksin — ikäsusi Jonne Saastamoisen poistuessa.

Uskomme, että Sinun polkusi on kepeä kulkea siellä rajan takana!

Yrjö Suuniittu

Tietoja ja vaikutelmia lasten retkikurssista 7.—13.7.91 Susi-Kiisalla

Retkelle lähdössä Kiisan pihalla. Kuva Maisa Kramsu.

Kurssiin osallistui 10 lasta, 8 poikaa ja 2 tyttöä. Aikuisia kyytiläisiä oli mukana 3 henkeä. He osallistuivat kurssin toimintoihin avustajina. Tunturikerho Login jäsenet hoitivat varsinaiset järjestelyt ja kurssitilanteessa ''luento-osuudet''. Logilaisia oli toimissa 6 henkeä, joista rahastonhoitaja ei ollut mukana kurssitilanteessa. Kurssin rahaliikenne hoidettiin Login tilin kautta.

Kurssin koko vahvuus oli 18 henkeä.

Kurssilaisten osallistumisaktiivisuus oli kiitettävä. Kurssi jakautui kolmeen osaan. Alussa, sunnuntai-tiistai ajalla käsiteltiin teoreettiset asiat, ''paperiasiat''. Toisena osana oli vaellusosio, tiistai-torstai ajalla. Kolmantena osana oli vaellusasioitten ja koko kurssin kaikenlaisten asioitten loppuselvittelyt torstai-lauantai ajalla.

Maasto-osuus toteutettiin kahtena ryhmänä, tasoero oli ryhmäjaon pohjana. Kurssin kannalta saatiin vaellusosasta arvokasta vertailuainesta, koska molemmat ryhmät joutuivat poikkeamaan sään takia alkuperäisestä suunnitelmasta. Varttuneempien ryhmä sai luppopäiväharjoituksen ja pienempien ryhmä puolestaan vaellusharjoituksen märissä olosuhteissa ja varusteissa. Kummallakaan ryhmällä ei ollut mitään traumaattista kokemusta, koska kaikki olivat hyvin tyytyväisiä retkeensä. Ainut mistä todella valitettiin oli se, ettei maastosta löytynyt poron sarvia muistoesineiksi. Jossakin vaiheessa se suorastaan huolestutti.

Koko kurssin vaikeimmat asiat tulivat ruokapuolelta. Osa lapsista nirsoili ruokaansa nähden. Nirsoilusta seuraava valikoiva otanta ei voinut onnistua kovin pitkälle, koska kurssin muonitus oli suunniteltu määrätyntapaisella keskivertoperiaatteella, jossa ei enää kurssitilanteessa ollut jouston varaa kovinkaan paljoa. Mitään katastrofaalista ei koettu. Olisi ehkä syytä lasten kurssin asiayhteyksissä kiinnittää enemmän huomiota ruokapuolen yksityiskohtiin.

Aikaisempien lasten retkikurssien yhteydessä syntynyt ajatus aikuisvoiman lisäämisestä kurssin toteutukseen osoittautui oikeaksi. Meillä oli lähes sama määrä aikuisia kuin lapsiakin yhteisissä toimissa. Se oli hyvä asia.

Kouluttajat:
Pentti Yli-Kuivila
Paavo Kramsu
Antti Nikula
Maisa Kramsu
Ritva Levander
Avustajat:
Christer Forsberg
Pauli Hulkkonen
Aune Kumpulainen

Kurssilaiset:
Tommi Forsberg
Jussi Haapaniemi
Lassi Haapaniemi
Panu Hulkkonen
Helena Kiurusalmi
Mirja Kiurusalmi
Tom Majasola
Emil Nikula
Ville Wäänänen
Santeri Yrttiaho

KOKEMUKSET:

Huiputukset:
— Nuvvosskaidi
— Nuvvos Ailigas
— (Kaimmioaivi jäi haaveeksi)

Kasvit:
— kurjenkanerva, valkoinen kurjenkanerva, lapinvuokko, sielikkö, kullervo, uuvana, rentukka, tähtirikko, kaarlenvaltikka, maariankämmekkä, sininen yökönlehti, lillukka, ruohokanukka, vaivaiskoivu, tunturikoivu, paju, kataja, mänty, leppä

Kivet:
— sieviä kiviä, kvartsia

Eläimet:
— poroja n. 200 kpl, sisilisko, sammakko, hyttynen, kärpänen, mäkärä, kimalainen, ampiainen, keräkurmitsa, piekana, kivitasku, västäräkki, kapustarinta, rantasipi, lokki, tunturikihu, kiiruna, lapintiira, riekko, järripeippo, urpiainen, mutu, tammukka
— jälkiä, ketunpesiä, hirven jätöksiä

Ruoka:
— pinaattikeitto, toisille herkkua toisille ei
— herkkusienikeitto, ei herkkua
— parsakeitto, aika hyvää
— kaurapuuro/mustikkakeitto, kaikista parasta
— munkit, aivan parasta
— räiskäleet, pidettiin tarkkaa lukua

Tiskaus:
— ''sais olla kone''
— kuivatiskaus, uusi kokemus

Mieliin jäänyttä:
— saunominen, uiminen, saappaitten kasteleminen, paleleminen, sukkien käristäminen
— loppulaulu Kiisan polulla: ''... hymyhuulet huomataan, hymyhuulet parin löytävät ja valat vannotaan. Onnen apilaa en kaipaa pojat tehköötaikojaan, kun hymyhuulet mulla on niin kullan kyllä saan...
Hymyhuulet suukon saavat.....''

Pentti Yli-Kuivila & Maisa Kramsu

Panu ja Lassi suunnittelemassa valloituksia. Kuva Maisa Kramsu.

LAPIN LAULUJA 2

ITÄ-KAIRA

Laulan laulan Lapistani
lurittelen Luirostani
palkisistani pakisen.
Tunturi on tuulen tuttu
kuru kaunis kulkijalle
puron varsi polkijalle
kiertäjälle koko kaira.

Sokosti on Suomen suuri
Anteri ylen avara
Kuikkapäälle paistaa päivä.
Kivipahdat siellä siintää
työntyy tunturit tuhannet
seisovat sataiset seidat
jumalseidat julistavat
— päivä tulkohon parempi
aika entistä ehompi.

Siniaavat siellä siintää
taivaan rantoja tavoittaa
erämiehen mieltä kiehtoo
tulee tarpojan tutuksi
tällä Suomen kannikalla
itäkairan ilman alla
selkosilla saamen heimon
kolttakuulun kulkemilla.

Kussa näet savut Suomun
siell on virran vuoltehia
kosken kuohuja kovia
leiripaikkoja paraita
nuotion nokikiviä.

Kun on tuli tervaksissa
lämmin lieska lastusissa
kajo kauniissa kelossa
niin on puna pilvessäkin
taivaan katossa kajastus.
Kiitos nousee auringolle
kaiken alun alkajalle
luonnon suuren loihtijalle
päättäjälle pitkän päivän.
Herkkänä on hiilen hehku
joen joiku ja jokellus
rauha suuri rantapuussa
kiven kyljessä kipuna.

Voitto Elo

Kaamosvaellukselle

Kaamosvaellus on viikolla 5/1992 Käsivarressa. Tiedustelut Olli-Pekka Karlin, Evakkotie 75, 96100 Rovaniemi, puh. 960-21579. **Eräretkitoimikunta.**

Tunturi -lehden aineistopäivät 1992

Aineisto vuoden 1992 lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

1/1992	31.12.1991
2/1992	30.4.1992
3/1992	31.8.1992

Aineisto lähetetään osoitteella Antti Karlin, Haapaniemi, 23500 Uusikaupunki.

Tunturiladun historiikki 1946-1991

9.11.1946 Perustettiin TUNTURILATU Puotinkylän retkeilymajassa Helsingissä. Mukana oli 53 retkeilystä ja Lapista kiinnostunutta. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Bjarne Lampén.

1947 Syntyi TUNTURISUSI-nimitys ja ensimmäiset 11 tunturisutta vihittiin. Vuoden aikana syntyi myös IKÄSUSI-nimitys. Tunturiladun retkikunta ''avasi'' Haltian reitin ja vei vieraskirjan Haltia-tunturin huipulle.

1948 T ''Immo'' Sorjonen vihittiin ensimmäiseksi IKÄSUDEKSI.

1949 Tunturiladun puheenjohtajaksi valittiin Aaro Laine.

1951 Leo Backlén suunnitteli edelleenkin käytössä olevan SUSIMERKIN. Tunturilatu rekisteröitiin.

1952 Rakennettiin talkoilla SUSI-PESÄ = SUDENPESÄ Saariselälle, Kaarnepään rinteelle Sorvusojan varteen.

1954 Syntyi JOHTAJASUSI-nimitys. Luovuttiin eräretkien järjestämisestä suurelle yleisölle — sitä jatkoi Suomen Latu.

1955 Puheenjohtajaksi valittiin Yrjö Pitkänen.

1956 Rakennettiin VONGOIVAN KOTA (turvekammi) Saariselälle. Vihittiin ensimmäiset kolme johtajasutta. Ensimmäistä kertaa yhteinen susilounas = susien kokous.

1957 Tunturilatulaiset rakensivat IMMON KAMMIN Tuiskukuruun Saariselälle.

1958 Rakennettiin SUSIKAMMI Muotkatunturien länsilaidalle.

1959 Uudistettiin susisääntöjä. Rakennettiin AKU-KAMMI Paistunturien eteläpuolelle.

1960 Rakennettiin MORISHVEIN KAMMI Pulmankijoen latvapuron varteen.

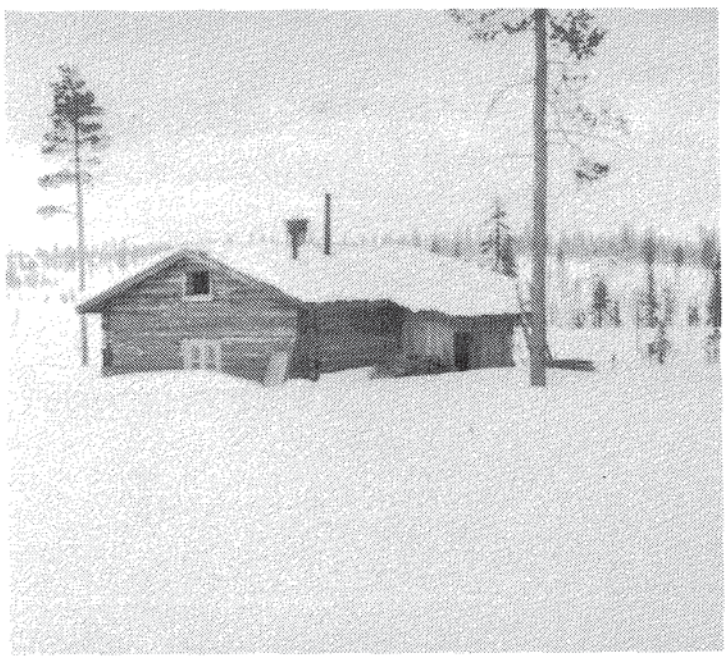
1961 Korjattiin Sudenpesää. Retkikunnat etsivät palstaa Tolosjoen varresta sekä Raattaman seudulta.

1962 Syntyi KUNNIASUSI-nimitys. Keskusteltiin tunturikerhojen perustamisesta. Retkikunnat etsivät palstaa Ivalo-Pallas- ja Kiellajoki-Ivalojoki-reiteiltä. Omaa kämppää suunniteltiin Kiellajoen sivuhaaran — Soarvevuobmin varteen. TUNTURILATU-lehden ensimmäinen numero ilmestyi. Otettiin käyttöön Teuvo Karstan suunnittelema SUSI-STANDAARI.

1963 Uudistettiin jälleen susivaatimuksia. Susivihkiäisiä vietettiin Turussa. Ostettiin Oskari Kyröltä palsta (1,01 ha) Vuontisjärven rannalta Enontekiöltä.

Vongoivan kotaidea tuli Ruotsin Lapin Sarekista. Kuvan Skarjakodan kuvasi Antero Tarvainen.

Susikyrön kämppä ennen siirtämistään Pekanjöngän porokämppänä. Kuva Antero Tarvainen.

1964 Perustettiin ensimmäinen tunturikerho OKTA Kajaanissa. Rakennettiin YKIN SILTA Ivalojoen Kultalaan. Perustettiin ALPPIKERHO Tunturiladun kerhoksi.

1965 Saatiin lainhuuto Vuontisjärven palstaan — syntyi SUSIKYRÖ. Ostettiin metsähallitukselta kaksi tukkikämppää Pekanjängältä Äkäslompolosta.

1966 Pekanjängän kämpät purettiin ja kuljetettiin Susikyrön palstalle, johon rakennettiin eräkämppä. Oli myös suunnitelmia osittain kaksikerroksisen ''päärakennuksen'' rakentamisesta. Ykin Silta tuhoutui ennätysmäisessä kevättulvassa. 20-vuotisjuhlat vietettiin Otaniemen Dipolissa.

1967 Perustettiin KUOKTE Hyvinkäällä ja KOLBMA Tampereella. Rakennettiin Susikyröön savusauna. Uudistettiin tunturilatulehti tabloid-kokoiseksi.

1968 Rakennettiin YKIN SILTA II yksijänteiseksi 400 m tuhoutuneen sillan yläpuolelle. Susikyrön sauna korjattiin tulipalon jälkeen uloslämpiäväksi.

1969 Tunturiladun puheenjohtajaksi valittiin Bjarne Lampén. Susivihkiäisiä vietettiin Tampereella ja pikkujoulua Kiljavan Kotorannassa. Tehtiin eräretkikysely jäsenten keskuudessa.

1970 Perustettiin NJEALLJE (Njellä) Mikkelissä ja VIHTTA Vaasassa. Kolbma peruskorjasi Sudenpesän Saariselällä. Tunturiladun joukkue oli hopealla ensimmäisissä Erävaelluksen Mestaruuskilpailuissa. Pikkujoulua vietettiin Kiljavan Kotorannassa.

1971 Perustettiin KUHTTA Helsingin Vartiokylässä. Sudenpesä paloi kesäkuussa. Ostettiin SUSIKYRÖ II -palsta (1,35 ha). Talkoilla tehtiin Susikyröön kellari ja puuvaja — molemmat rakennuksen alle. Karhulan Tunturisusikerho järjesti ensimmäisen saariretken Ulko-Tammioon. Järjestettiin kaksi yhteistilaisuutta Lapin Sivistysseuran kanssa Helsingissä. Tunturiladun joukkue tuli pronssille Erävaelluksen Mestaruuskilpailuissa. Tunturiladun puheenjohtajaksi valittiin Antero Tarvainen. Kutsuttiin ensimmäiseksi KUNNIASUDEKSI Jam-Jam Lampén.

1972 Perustettiin TSIETSA Iisalmessa ja KAVTSI Helsingissä. Hankittiin valtakirja Jäkäläkurun kullanhuuhdontapaikkaan Lemmenjoella ja järjestettiin siellä = SUSI-ÄYTSISSÄ kullanhuuhdonnan opetusta. Rakennettiin Susikyröön keittokatos. Pikkujoulua vietettiin Kiljavan Kotorannassa. Ensimmäiset Susivihkiäiset Lapissa — Susikyrössä, jossa tunturisusien määrä ylitti tuhannen.

1973 Kunnostettiin Ykin Siltaa. Suoritettiin TUNTURILUUTA-OPERAATIO Saariselällä vastineena syytöksiin retkeilijöiden erämaan roskaamisesta. Tunturiladun joukkue voitti Erävaelluksen SM-kilpailut. Pikkujoulu Kiljavan Kotorannassa.

1974 Ostettiin SUSI-TALAKSEN palsta (7,74 ha) Tsarmitunturin itäpuolelta Inarista. Susikyrön lukot uusittiin. Tunturilatu oli mukana Retkeilyseminaarissa Kiilopäällä. Kolbma järjesti yhdessä Tampereen Taivaltajien kanssa Erävaelluksen SM-kilpailut Kurussa. Pikkujoulua vietettiin Kiljavan Kotorannassa.

1975 Rakennettiin SUSI-PESÄ Talaksella Pieksämäeltä tuodusta aittarakennuksesta. Tunturiladun joukkue voitti mestaruuden Erävaelluksen SM-kilpailuissa. Johtajasusien määrä ylitti sadan. Kavtsi järjesti pikkujoulun Karjalohjan Päiväkummussa.

1976 Perustettiin OVTSI (Outsi) Jyväskylässä. Rakennettiin sauna Talakselle. Kuokte järjesti Tunturiladun ensimmäiset TALVIPÄIVÄT. Uudistettiin Susi-Äytsin kultavaltaus viideksi vuodeksi. Uudistettiin susivaatimukset perusteellisesti. Järjestettiin keräys Kultamiesten Vanhainkoti-säätiölle. Vietettiin Susivihkiäisiä Lapissa — Kiilopäällä ja *30-vuotisjuhlia Es*poon Dipolissa, jossa jaettiin jäsenille juhlajulkaisu.

Kavtsi järjesti Talvipäivät ja Kolbma 10-vuotisjuhliensa yhteydessä kokouksen joh-

Ykinsillan rakennustalkoissa tytöt sahasivat kaikki keittiöpuut. Kuva: Brita Saloriutta.

tokunnalle ja kerhojen edustajille. Etsittiin kolmatta palstaa Utsjoelta — koivuvyöhykkeeltä. Hannu Hiltunen suunnitteli Susikyrön hihamerkin. Esiteltiin tunturihiihtotoimintaa BBC:n suomenkielisessä lähetyksessä. Tunturiladun joukkue saavutti pronssia Erävaelluksen SM-kilpailuissa.

1978 Perustettiin LOGI (Logi) Turussa. Kolbma järjesti Talvipäivät ja Kavtsi Tunturikerhojen palaverin vuokraamallaan tilalla Inkoossa. Vaellettiin Suomen Ladun juhlahiihto Sevettijärveltä Nuorgamiin sekä Kiilopäälle. Lähetettiin joulupaketti-lähetys viimeisen kerran Lappiin, niitä oli lähetetty lähes kolmekymmentä vuotta.

1979 Ovtsi järjesti Talvipäivät ja Njeallje tunturikerhojen palaverin. Osallistuttiin WWF Suomen Rahaston toimeenpanemaan Tunturiluuta-operaatioon Lapissa. Tunturilatu oli mukana myös asiantuntija-järjestönä. Ostettiin SUSI-KIISAN palsta (4,08 ha) Nuvvoksen kylästä Utsjoelta. Tunturiladun joukkue saavutti pronssia Erävaelluksen SM-kilpailuissa. Susivihkiäiset olivat Tampereella.

1980 Ovtsi järjesti Tunturikerhojen palaverin ja Njeallje Talvipäivät 10-vuotisjuhliensa yhteydessä. Susi-Kiisalle pystytettiin telttasauna. Kavtsi korjasi Akukammin Paistuntureilla. Tunturiladun joukkue saavutti mestaruuden Erävaelluksen SM-kilpailuissa.

1981 Eräretkeilyn teemavuosi. Kuokte järjesti Tunturikerhojen palaverin ja Kuhtta Talvipäivät viettäen samalla 10-vuotisjuhliaan. Tunturiladun ylimääräinen kokous (sääntöuudistus) ja kuvailta Turussa. Susi-Kiisalle rakennettiin PEKAN KAMMI. Otettiin ATK-jäsenrekisteripalvelu käyttöön. Kolbma lahjoitti Sudenpesä-kortin tunturiladulle. Luovuttiin Susi-Äytsin kultavaltauksesta. Susivihkiäiset olivat Lapissa — Ylläskartanossa Äkäslompolossa. Juhlava vuosikokous ja retkikuvanäyttely oli Helsingissä.

1982 Sääntöuudistuksen myötä Tunturilatu siirtyi kalenterivuotiseen toimintakauteen (kaksi vuosikokousta). Karhulan Tunturi-susikerho järjesti talvipäivät ja Tunturikerhojen palaveri oli Latukartanossa Luumäellä. Rakennettiin kelokämppä Susi-Kiisalle. Otettiin käyttöön Risto Vuolle-Apilan suunnittelema Tunturiladun uusi hihamerkki. Kavtsi sai haltuunsa luovutuskirjalla ostamansa Alkärr-tilan Inkoosta. Kullanhuuhdonnan SM-kilpailuissa menestyivät Matti Rekola, I ja Matti Mähönen, III.

1983 Kavtsi järjesti Talvipäivät 10-vuotisjuhliensa merkeissä ja Kerhopalaveria vietettiin Seitsemisen Kansallispuistossa Kurussa. Hyväksyttiin mallisäännöt Tunturikerhoille. Kolbma järjesti Saamelaiskäsityön tapahtuman Tampereella.

1984 Logi järjesti Talvipäivät, Kavtsi Kerhojen palaverin ja Kuokte Susivihkiäiset Hyvinkäällä. Kolbma järjesti Erävaelluksen SM-kilpailut Sallassa. Perustettiin ALPPAS Hämeenlinnassa ja OKTA uudelleen Kajaanissa. Tunturikerhojen nimet tarkistettiin paremmin vastaamaan nykysaamen ortografian mukaista kirjoitusta. Susi-Kiisalle rakennettiin kelosauna. Tunturilatu osallistui jälleen WWF Suomen Rahaston toimeenpanemaan Tunturiluutaoperaatioon.

1985 Perustettiin KUMPE Lieksassa. Kolbma jälleenrakensi UK-kansallispuiston pyynnöstä SUDENPESÄN. Tunturilatu oli jälleenrakentamassa myös VONGOIVAN- ja HAMMASKOTAA UK-puistossa. Tunturilatu järjesti Eräretkenvetäjä-kurssin Talaksella. Njeallje järjesti Talvipäivät. Ovtsi Kerhopalaverin ja Kumpe Susivihkiäiset Lieksassa. Tunturiladun puheenjohtajaksi valittiin Yrjö Suuniittu.

1986 Juhlavuoden merkeissä järjesti Kavtsi NAPAPIIRILTÄ-NAPAPIIRILLE -hiihdon. Julkaistiin laajennettu TUNTURILATU-opaskirjanen sekä Tunturilatulehden juhlanumero. Tunturilatu (Kolbma) luovutti virallisesti Sudenpesän UK-kansallispuistolle. Ovtsi järjesti Talvipäivät, Logi Kerhopalaveri, Tunturisusikerho KUOVZA perinteisen saariretken Ulko-Tammioon, Kavtsi Saamelaiskäsityötapahtuman ja Logi Retkikurssin lapsille Susikyrössä. Susivihkiäisiä vietettiin jälleen Susikyrössä

Ovtsin järjestämillä talvipäivillä vuonna 1986 kisailtiin vauhdikkaasti.

ja näyttäviä 40-vuotisjuhlia Espoon Dipolissa. Pitkän jäähiihdon järjestivät Njeallje, Tsietsa, Kavtsi ja Logi. Kutsuttiin KUNNIASUDEN korkeaan rääthyyn Antero Tarvainen n:lla 2 ja Pekka Huttunen no:lla 3.

1987 Kuokte vietti 20-vuotisjuhliaan järjestämällä Talvipäivät ja Kolbma vastaavia juhliaan järjestämällä TL:n kevätkokouksen sekä syyskokouksen ja Susivihkiäiset Ylöjärvellä. Kavtsi tarjosi 10-vuotissynttärikahvit Muotkatuntureilla. Pitkän jäähiihdon järjestivät Tsietsa, Kavtsi ja Logi. Tsietsa järjesti Kerhopalaverin Lapinlahdella ja Kuovza saariretken Ulko-Tammioon. Logi jatkoi nuorisotoimintaa järjestämällä lasten leirin Kiisalla. Luontoretki tehtiin Kustaviin ja lintukurssi oli Karigasniemellä. Käytiin neuvotteluja TUL:n kanssa Peeran Majan ostamisesta. Tunturilatu antoi lausunnon ympäristöministeriön työryhmälle Hetassa. Tunturisusien määrä nousi yli 1500.

1988 Tunturilatu osallistui Suomen Ladun 50-vuotisjuhliin monin tavoin — näyttävimmin ''Suomi hiihtää'' -juhlaviestiin osuudellaan Nuorgamista Kiilopäälle. Ykin silta peruskorjattiin (tarvikkeet metsähallitukselta) ja olimme mukana heinätalkoissa Nuvvuksessa. Logi juhli 10 vuottaan järjestämällä Talvipäivät Koirasaaren kämpällä sekä syyskokouksen Nousiaisten Valpperissa ja tunnelmalliset Susivihkiäiset Koirasaaressa. Kuovza järjesti Ulko-Tammion saariretken ja Njeallje Kerhopalaverin Kangaslammilla. Saamelaiskäsityön tapahtuman järjesti Ovtsi Jyväskylässä. Susiviikko ja eläkeläisten leiri olivat Susikyrössä. Luontoretki tehtiin Kustaviin ja lintukurssi oli Karigasniemellä.

1989 Kavtsi järjesti Talvipäivät Solvallassa ja Kolbma Kesäpäivät (ent. Kerhopalaveri) Kaŋgasalan Vallitussa. Vuoden suurin urakka oli SUSIKYRÖ II:n uudisrakennuksen rakentaminen. Huhtikuussa se aloitettiin puiden kaadolla ja viidensillä talkoilla marraskuussa saatiin sisärakenteet valmiiksi. Kesällä tehtiin Susikyröön myös puuvaja ja tuettiin saunan maaleikkausta sekä korjattiin Nuvvuksessa heinää. Ovtsi järjesti syyskokouksen Uuraisilla Susivihkiäiset tukikohdassaan Toposessa. Eräretkitoimikunta järjesti kaamosvaelluksen Saariselälle. Tunturikerhojen toimihenkilöille järjestettiin infotilaisuus Tampereella. Puheenjohtaja edusti Tunturilatua ympäristöministeriön rahoittaman roskaantumistutkimuksen ohjailu- ja seurantatyöryhmässä. Tunturilatu liittyi yhteisöjäseneksi Pidä Lappi Siistinä ry:hyn.

1990 Njeallje järjesti Talvipäivät Mikkelissä, Kumpe Kesäpäivät Patvinsuon laidalla Lieksassa, Kolbma kevätkokouksen Tampereella sekä luontoretken Helvetinjärven Kansallispuistoon Ruovedellä ja Kuokte syyskokouksen ja Susivihkiäiset Kiljavalla. Susikyrö sai kaivon ja Talaksella oli kattotalkoot. Kesällä uusittiin tukikohtien lukot. Eräretkitoimikunta toimitti ERÄRETKEILYN PERUSTIETOJA -kirjan jäsenten käyttöön, Pentti Luostarisen piirtämät kämppäkortit ilmestyivät ja Tunturilatulehden ilmestymiskertoja lisättiin kolmeen. Tunturiladun UMPTEK 90-retkikunta seikkaili Kuolan tuntureilla. Kerhojen toimihenkilöille järjestettiin infotilaisuus Tampereella. Järjestettiin retkeilyaiheinen kirjoituskilpailu ja tehtiin maanmittaushallitukselle esitys karttanimistön uusimiseksi.

1991 Okta järjesti Talvipäivät Ukko-Hallan Lomakeskuksessa Hyrynsalmella ja Vihtta Kesäpäivät Raippaluodon Bulleråsissa. Ostettiin Susikyröön lisämaata (0,8 ha) ja saatiin rakennuslupa (peruskorjaus) Susikyrön saunalle. Kaadettiin talkoilla ja sahautettiin hirret uuteen saunaan. Osallistuttiin ''Pidä Lappi Siistinä ry:n'' organisoimaan Tunturiluuta-operaatioon Muotkatuntureilla. Järjestettiin valokuvaus- ja piirustuskilpailu. Susivihkiäisiä vietettiin jälleen Susikyrössä ja juhlallinen syyskokous on Ravintola Royal'issa Helsingissä.

Sudenpesän kurkihirren nosto heinäkuussa 1985.

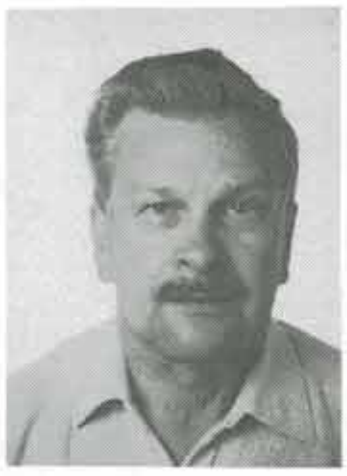
JOHTOKUNTA

1. Yrjö Suuniittu
2. 61
3. Kolbma
4. Puheenjohtaja
5. Kaikki retket mieluisia. Ehkä kuitenkin, kun lumituiskuisen tai harmaan vesisateisen päivän jälkeen aurinko kirkastaa tunturimaan, onnentunne on korkealla.
6. 302/33
7. 61
8. Joka sää on retkisää.
9. Ikäsusi (28/1973)

1. Eero Hämäläinen
2. 60
3. Kavtsi
4. Varapuheenjohtaja, järjestötoimikunta (pj), työvaliokunta, ulkomaansuhteiden toimikunta (pj)
5. Hyvä henki, rasitukset, ''kutina vatsanpohjassa''.
6. 60/16
7. 29
8. Saapasta eteen... kyllä se siitä.
9. Johtajasusi (161)

1. Arvo Anivuo
2. 57
3. Ovtsi
4. Kerhotoiminta, työvaliokunta ja järjestötoimikunta
5. —
6. 158/6
7. 28
8. —
9. Johtajasusi (151)

1. Terttu Civil
2. 56
3. Kolbma
4. Eräretkeily
5. Kantava hanki sosekelissä kuljetettujen päivien jälkeen.
6. 120/4
7. Noin 30
8. —
9. Ikäsusi

Pyöreän pöydän ääre

Lehden toimitus päätti jäsenten pyynnöstä esitellä Tunturiladun nykyisen johtokunnan kilöt, koska on ilmennyt, että useasti kokoontumisissa kuuluu ''Kuka tuo on?''. Esit lyhyen kyselyn ja valokuvan avulla.

Kysymykset ovat alla ja vastaukset noudattelevat kysymysnumerointia.
1. Nimi
2. Ikä
3. Jos kerhon jäsen, niin minkä kerhon
4. Tehtävä/vastuualue johtokunnassa tai ''toimessa''
5. Mieluisin muisto retkiltä
6. Huiputettujen tuntureiden määrä Suomessa/muualla
7. Eräretkien määrä
8. Motto
9. Susiarvo

1. Raimo Rautjärvi
2. 60 v 11 kk
3. Kumpe
4. Majatoimikunta
5. Vaelluspilkkiretki Jahmajärven ja Harijärvien ympäristössä: sunnuntaina aloitethiin, ensimmäisen nyki torstaina noin klo 14.15. Paistikalat saimme reilusti.
6. 16/2
7. 7
8. Kyllä retket kotiolot voittaa.
9. Tunturisusi (1557)

1. Raili Partanen
2. 58
3. Tsietsa
4. Susiaiset 1991 Susikyrössä
5. Eräs keskusteluhetki Muorravaarakan ruoktun takan ääressä tai saunominen Maadarin autiotuvalla.
6. 45/2
7. 60
8. Rehellisyys maan perii.
9. Tunturisusi

1. Tapani Paavola
2. Reilusti vajaat puoli Ylppöä.
3. Logi
4. Kämppätoimikunta ja luontoasiat
5. Meikäläinen hiihtää pitkillä suksilla ahkiota vetäen hangen pinnalla. Lyhytsuksiset rinkkalaiset kahlaavat kainaloita myöten hangessa.
6. Yli tuhatmetrisiä viisi, matalampia ei huomaa.
7. 24
8. Lomat Lapissa, vaikka talo kaatuisi (ja taitaa kohta kaatuakin).
9. Katsotaan susiaisten jälkeen.

TOIMIHENKILÖT

1. Marja-Liisa Kramsu
2. —
3. Logi
4. Nuorisotoiminta
5. "Voisitko milloinkaan unhoittaa tunnelmaa nuotion liekin, hiillokseen katseesi tuijottaa, aatos jos muualle viekin. Kuuletko nuotion kuiskauksen, kuuletko liekkien kertomuksen, voisitko milloinkaan unhoittaa tunnelmaa nuotion liekin.

Voisitko milloinkaan unhoittaa ystävää nuotion luona, muualla voisi et saavuttaa tunnetta hetkenä tuona. Katseet kun kohtaavat muu katoaa, herkkyyttä hetken tuon voin koskettaa. Voisitko milloinkaan unhoittaa ystävää nuotion luona."
6. Muistamaton määrä
7. Aika vähän.
8. Eräkaverin paras kaveri on eräkaveri
9. Tunturisusi

1. Antti Karlin
2. 38
3. Logi
4. Lehden toimitussihteeri ja kuva-arkiston hoitaja
5. Haltilla käynti: Lähtö aamulla Pihtsoksen kämpältä sateessa ja sumussa Ridnille (matkalla näkyi mm. kaksi meri- ja kaksi maakotkaa), jossa taivas repesi. Upeassa säässä Haltille ja sieltä lähdettäessä sumu peitti uudestaan tunturit.
6. Noin 30/2
7. 9
8. Pääasia ei ole matka, vaan elämykset.
9. Tunturisusi

1. Eila Vilen
2. —
3. Kavtsi
4. Jäsensihteeri
5. Kirjoitin kansakoulussa ainevihkooni: "Haluaisin päästä Lappiin ja nähdä joutsenen ja tunturit".

Eräällä ensimmäisistä hiihtoviikoistani olin ylittämässä Suomua vanhan ruoktun kohdalla, kun kuului kuin torven törähdys. Yksinäinen joutsen lensi matalalta ylitseni. Seisoin joessa kamera kädessä, mutta en huomannut ottaa kuvaa, ihailin vain.

Vuosia myöhemmin lähdimme aamulla Vaskon kämpältä ylittäen ruskan värittämän suon, jolla yöpakkanen oli kuorruttanut vaivaiskoivun lehdet "sokerihuurrutuksella". Kuljimme Vaskojoen vartta kierrellen pajukoita. Selviydyttyämme Siikajärven rantapusikoista jäimme paikoillemme. Järvellä ui neljä joutsenta. Vettä pärskyttäen ne nousivat siivilleen kohoten ylemmäs ja ylemmäs lentäen pois taustanaan ruskan hehku.

Olen hiihtänyt kevätauringossa Paistuntureilla, taivaltanut kompassisuunnalla lumimyrskyssä Muorravaarakasta Luirolle, kahlanut lumisoseessa Sarmituntu-rilla, kulkenut alkukesän yössä kapustarinnan pesän ohi Sokostilla, kun aurinko laskee tuntureiden taakse tummentaen alarinteet, kuunnellut sinirintaa Joukhaispään rinnepurolla, etsinyt rasteja Hetan Pyhätunturilla sumun peittäessä näkyväisyyden kokonaan. Olen ihaillut ruskan värittämää Haltia, hiihtänyt kaamosajan kuun valossa Tuiskukurulle ja noussut joulunajan kirkkaassa pakkassäässä Raututuntureille. Rievkos'illa juoksin kilpaa sopuleiden kanssa ja yritin turhaan nousta kesäisessä lumituiskussa Kebnekaiselle jäisten kivien yli.

Kansakouluaikainen toiveeni on toteutunut, mutta yhä kaipaan sinne uudelleen kuuntelemaan joutsenen hopeatorvea ja kulkemaan tuntureille.
6. 51/10
7. 13
8. —
9. Tunturisusi

1. Marita Maula
2. 38
3. Kavtsi
4. Sihteeri, eräretkitoimikunnan jäsen
5. Mieluisin muisto eräretkeltä on ensimmäinen vaellukseni, joka oli pitempiaikaisen toiveen toteutuminen. Vaikka olin hankkinut maihinnousukengät (lihansyöjät) jalkineiksi ja jalkani olivat heti ensimmäisestä päivästä lähtien täysin hankautuneet rakoille, olin ihastunut maisemiin ja vaeltamiseen lomanviettomuotona. Ensimmäisen vaelluksen jälkeen on ollut monta hienoa retkeä, mutta koskaan en ole tavoittanut samaa tunnelmaa, uutuudenviehätys kait rapissut!
6. 83/12
7. 24
8. Kyllä retkeily on kivaa, etenkin kun se on koko perheen yhteinen harrastus.
9. Johtajasusi

1. Oili Virtanen
2. 47
3. —
4. Rahastonhoitaja
5. 1970 syksyllä Kautokeino-Kilpisjärvi vaellukselta Rami Niklanderin vetäessä. Yhdessä Eila Vilenin kanssa jahdattiin Somaksen kämpässä "Viljamia".
6. Monta
7. Ei enää vuosiin laskettu.
8. Ei matka tapa, vaan vauhti.
9. Tunturisusi (867)

eltä

ı ja toimihen-
tely tapahtuu

1. Kyösti (Kösä) Lamminjoki
2. 51
3. Kavtsi
4. Koulutustoimikunta (pj) ja eräretkitoimikunta
5. Tunturilatuhenki: Vuonna 1969 olin kaverini kanssa Meekonjärven autiotuvalla päivätauolla ja lähdimme sitten Valtijoen suulle 11 km:n päähän yöksi. Tuvalla oli pari vanhempaa retkeilijää ja seuraavana aamuna kasaillessamme telttaa tulivat miehet hiihtäen luoksemme tuomaan kämpälle unohtuneen remmin. Kiitoksemme näin jälkikäteen näille turkulaisille.
6. 176/4
7. Yli 30
8. Telttailu tavaksi talvellakin.
9. Johtajasusi (83)

Säilyvätkö eräretkeilyn *perusteet* —

Jokamiehen oikeudet

Me elämme muuttuvassa maailmassa. Eri kansallisuuksia sisällään pitäneitä valtakuntia pirstoutuu, uusia valtioita syntyy ja Eurooppa yhdentyy. Ennenkuin huomaammekaan meillä saattaa olla edessämme ehkä Jerisjärven tietä ja Kessiäkin suurempia ongelmia.

Harvaanasutun erämaan perinteistä syntyneet jokamiehen oikeudet otetaan myös tarkasteltaviksi, kun yhdentyvän Euroopan säännökset tulevat ruohonjuuritasolta perattaviksi. Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa noudatettu maan tapa jokamiehen oikeus käyttää tietyin rajoituksin luontoa virkistäytymiseen esim. retkeilyn muodossa, on täysin tuntematon käsite muualla Euroopassa. Monissa maissa ei saa nousta autosta ojan taakse edes koipiaan oikomaan puhumattakaan, että menisi toisen maalle luonnontuotteita hyödyntämään saatika telttailemaan.

Ympäristöministeriössä onkin jo pohdittu jokamiehen oikeutta siltä varalta, että jos ja kun Suomi liittyy EY:hyn voitaisiin lainsäädäntöämme muuttaa vastaamaan yhteiseurooppalaista käytäntöä. Ympäristöoikeuden asiantuntija, professori Erkki J Hollo on arvioinut, että suomalaisilla on lähinnä kaksi mahdollisuutta suhtautua jokamiehen oikeuksiin tulevaisuudessa. 1) Kaikki eurooppalaiset tulevat osallisiksi samoista oikeuksista, kun rajat aukeavat. 2) Suomalaiset poistavat jokamiehen oikeuden kokonaan. Prof. Hollo pitää myös mahdollisena neuvotella EY:hyn liittymisen ehdoksi, että jokamiehen oikeus rajoitetaan koskemaan vain Suomessa vakinaisesti asuvia ihmisiä. Joka tapauksessa on selvää, ettei jokamiehen oikeuskäsitteeseen liity suuret ihmismassat. Ja Euroopan yhdentyessä puhutaan yli 300 miljoonan ihmisen joukosta.

Eri asia on, lisääkö yhdentyminen kiinnostusta Suomen Lapin erä maihin nykyisestään ja jos, niin missä määrin. Toistaiseksi ei ole tihkunut tietoa siitä millaiseksi Ruotsi, jolla lienee yhtä suuri huoli erämaistaan, on asian neuvotellut. Näitä asioita pohdittaessa olisi tunturiretkeilyyn erikoistuneiden ja sitä kehittävien järjestöjen asiantuntemuksen ja mielipiteiden tultava esille. Vaikka nämä asiat lopullisissa neuvotteluissa ovatkin varmasti isoisten mielestä niitä pienimpiä, ovat ne meille tunturiretkeilijöille tärkeitä ja niillä on jo kiire.

STUORRA-YKÄ

Kesäpäivät Vaasassa Merenkurkun saaristossa

keräsi satakunta osanottajaa. Väkeä alkoi saapua perjantaina puolenpäivän jälkeen - oli vain niin "mukkaanen" tie löytää perille. Hyvin kaikki tien löysivät, Huttusen Pekkaa lukuunottamatta. Pekka käväisi kartanlukijansa kanssa Vähänkyrön kautta Vaasan torilla varmistamassa, että oikea kaupunki löytyi yön pimeydessä. Hyvin nämä hyväntuuliset herrat tulivat perille ja ensikuulumisetvaihdettiin puolenyön jälkeen yövartion poikien kanssa.

Salamoiden leiskuessa ja ukkosen jyrähdellessä saapui lisää latulaisia.

Kavtsilaiset pitkästä bussimatkasta unenkankeina pääsivät puoli kahden maissa telttojaan laittelemaan pimeään rantaan.

Lauantain klo 13 vedettiin lippu salkoon ja Vihttan puheenjohtaja Jaakko Heinimäki toivotti vieraat tervetulleiksi viihtymään.

Tommi Ahvenjärvi

Tunturiladun kesäpäivät Bulleråsissa aloitettiin isänmaallisessa hengessä lipunnostolla. Paikalle oli saapunut satakunta lapinkävijää.

Bulleråsin monitoiminen isäntä Bebgt Nyby kertoili pilke silmäkulmassaan paikan historiaa, aikamoista kuultavaa olikin.

Ohjelma oli laadittu väljäksi, jäi tilaa seurustelulle, tuttujen tapaamiselle ja olemiselle.

Tunnettu luonnonkuvaaja Eero Murtomäki kertoi räiskälekestien lomassa Merenkurkun eläimistä ja luonnosta. Erityisesti merikotkasta, jonka pesintä on onnistunut hyvin, siihen on vaikuttanut paljon mm. talviruokinta.

Garl-Gustav Kekoni vauhditti letunkääntö viestikilpailua ja siinä Suuniitun Yrjökin pinkoi huivi päässä lettua kääntämään - hyvin onnistui. Ankkurina sisarukset Janne ja Milla Filppula saivat tulokseksi melkein tasapelin.

Vesibussimatkatkalle pääsivät halukkaat ja sau-nasta saattoi pulahtaa mereen.

Kesäpäivät olivat myös Vihttan 20-vuotisjuhla, joka oli tarkoitus viettää noin työn merkeissä, mutta äkkiä kerhot loihtivat onnittelulaulut ja vihta,- ja kukkapuskat. Kiitos lauluista ja kukista. Tunturikerho Tammitievan puheenjohtaja Garl-Gustav Kekonilla oli lahjakin takataskussaan ja rukkaspuketin saimme myös kiitoksemme. Ylätysonnittelut lämmittivät mieliämme.

Yhteislaulun viimeiset sävelet kuuluivat sunnuntaina aamuviideltä ja tanssin haluisille soitteli Strömbergin hanuripartion pojat.

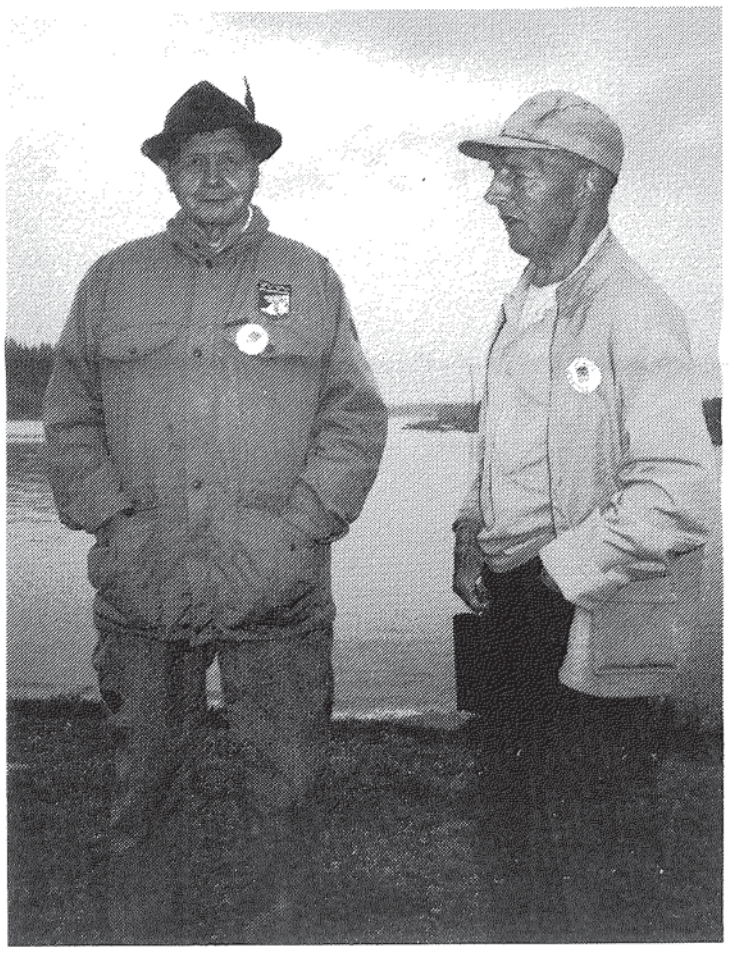
Raippaluodon kirkkoherra Berdnt Berg kokosi väen aurinkoisena sunnuntaiaamuna hartaushetkeen. Loppuvirreksi lauloimme lastenvirren Mä silmät luon ylös taivaaseen. Suuren Luojan lapsiahan olemme kaikki.

Aamiaisen jälkeen patikoimme reippaan viitisen kilometriä metsäpolkua Vallgrundin merivartiostoon. Saimme tutustua sen työhön ja kalustoon. Nopeat veneet kiinnostivat ja arvailimme niiden nopeuksia, ovat kai ammattisalaisuuksia. Merenkurkku on sokkeloisine saaristoineen ollut aina (ennen) pirtuveneiden piilopaikka ja usein on ajettu kilpaa pirtuvene — merivartiosto.....

Päivällinen Bulleråsin seisovasta pöydästä maistui ja lipunlaskun jälkeen vieraamme alkoivat hyvästellä ja me jäimme haikein, tyytyväisin mielin muistelemaan ensimmäistä järjestämäämme juhlaa.

Kiitos Teille kaikille teitte juhlatunnelman meille. Tyrnikin tuli tutuksi.

Rannassa mökin seinällä olevassa "kopelointipussissa" oli seuraavat esineet: sisäkumi pyykkipoika - suksivoidepurkki - lankarulla - vaateripustin - jauhokauha - "mustekala" - lusikka pohjallinen - pullo. Voit tarkistaa montako arvasit.—PW.

Ykinsillan rakentajat Erik Borgar ja Pekka Huttunen tapasivat Vaasassa.

Retkitiedot talteen

Tilastoimme tänä Tunturiladun 45. toimintavuonna jäsenistön tekemät eräretket ja tunturikäynnit. Toivomme jokaisen ilmoittavan retkistään allaolevalla lomakkeella.

ERÄRETKI: Tunturieräretki on retki joka varustautuneena kävellen tai hiihtäen ja ilman välillä tapahtuvaa muonatäydennystä suoritetaan asumattomassa tunturiseudussa ja kestää vähintään kuusi vuorokautta.
Tunturieräretki on pääosin suoritettava viitoittamattomalla reitillä.

TUNTURIKÄYNTI: Vähintään kolmen päivän oleskelu tunturialueella, tai 3—5 vrk. kestänyt vaellus.

Jos kaavakkeen sarakkeet eivät riitä käytä muuta paperia tai valokopiota.

Kooste saaduista tiedoista julkaistaan Tunturilatu-lehdessä.

Palauta kaavake os: Marita Maula, Ylipalontie 1 D, 00670 Helsinki.

Nimi _____

Kotipaikka _____

ERÄRETKET

Retkireitti: _____

_____

Aika: _____ hiihtäen / kävellen

Pituus, karttakilometrit: _____ km

Retkireitti: _____

_____

Aika: _____ hiihtäen / kävellen

Pituus, karttakilometrit: _____ km

TUNTURIKÄYNNIT 1991

Alue / reitti: _____

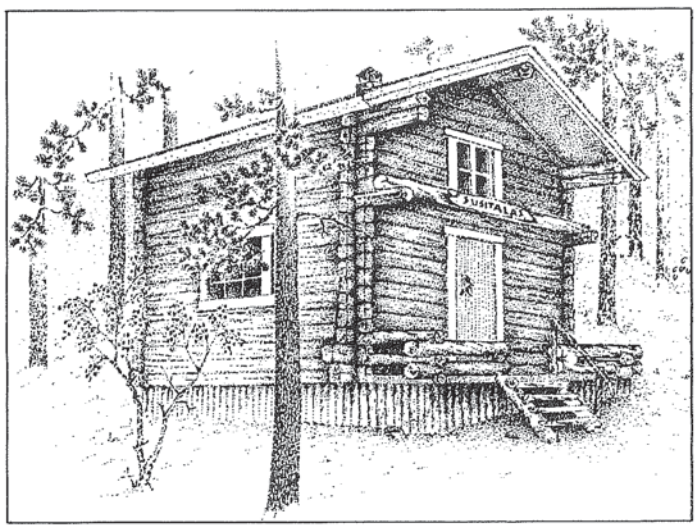
Aika: _____ tunturikäynti / melontaretki

Alue / reitti: _____

Aika: _____ tunturikäynti / melontaretki

Kämppäkortteja myytävänä

Tiedustelut Oili Virtanen (as. sivu 2.)

Kirjoituskilpailu 1990
Avoin sarja: sijat 5-9

Pohjoisesta tuulee

Kuva: Erkki J. Tolvanen

Taivaanranta alkoi valjeta sinertävän vaaleana idästä. Ensimmäinen havaintoni oli herättyäni, että eilisiltainen nuotion oli peittänyt ohut lumen harso. Ympäröivät kynttiläkuusetkin olivat saaneet osansa syystalven ensimmäisestä valkeudesta. Yön aikana sää oli muuttunut syksyn koleudesta retkeilijän toivomaksi kuulaaksi ja raikkaaksi vaellusilmaksi.

Kohottaudun makuupussistani laavussa unisena. Totean retkitoverini vielä makaavan rauhallisena omia unimaailmojaan seuraten. Oli tehtävä tulet — oikeat kelotulet jälleen — ja haettava pannun täysi vettä aamukahvia varten läheisestä joen lompolosta. Ohut lumikerros pehmentää hauskasti askeleita lähestyessäni kuusikon takana sijaitsevaa uomaa, joka on yksi Kemijoen latvan haaroista. Hitaasti virtaavan veden pinnalle on yön aikana muodostunut riitettä, ja joudun rikkomaan tämän luonnon taideteoksen nokisella pannullani.

''Taisipas tulla oikein pakkassää'', kuuluu makuupussin sisältä palattuani vedenhakumatkaltani laavun ääreen. ''No, onhan täällä tuota pakkasta ja lunta talven alkumaistiaisiksi asti, mutta alahan kömpiä sieltä untuvien välistä, niin päästään aamukahville'', vastasin.

Pian palavat meillä aamun hämäryydessä tervantuoksuiset ja lämmittävät leiritulet, jotka nopeasti kuumentavat kahviveden kiehuvaksi. Tuli syö tervaista keloa ahnaasti, ja joudumme käyttämään puuvarojamme säästellen kahvitellessamme ja aamupalaa särpiessämme. ''Sepä sattui, että toisena retkipäivänä pistää lunta maahan'', tuumii retkikumppani. ''Harvoin on näin käynyt syyskuussa minullekin. Odotahan, kun tästä päästään liikkeelle — silloin vasta voit huomata kairan upeuden'', totean.

Päivän valkeneminen herättää eloon heikon pohjoisen henkäyksen sinen levitessä koko taivaan kannelle. Luonto on valmistautunut hehkuvan värien näytelmän jälkeen vastaanottamaan kaamosajan päivän lyhyyden, lopulta keskeytymättömän, armottoman pimeyden, jota keskipäivän ajan selkeän taivaan sinerrys ja pakkasöiden tähtien tuike hangilta heijastuen ainoastaan lievittävät.

Suunnistamme kohti pohjoisia metsiä ja pian saavumme aavan keskellä olevalle poroaidalle, jonka entuudestaan tunsin. Yksi ainoa pakkasyö ei ollut pystynyt kovettamaan upottavia jänkiä, mutta maa oli todella hauskan näköisesti värjäytynyt harmaan valkeaksi. ''Tuolla oikealla näet kohta yhden retkeilijän unelmanäkymistä, kun seuraamme vain tätä poroaidan suuntaa'', haluan erityisesti korostaa retkitoverilleni. Ja keskeltä aapaa hän huomaa vihdoin katselevansa poroaidan rakosista kahta kuin koiran korvan näköistä muodostelmaa. Toverini ihastelee näkymää hetken ja sanoo nyt käsittävänsä, miksi tunturi on saanut moisen nimen.

Lokakuun aurinko tekee taivaalla matalan kaaren ja jää suurimmaksi ajaksi metsän peittoon. Osittain se välkehtii puiden välistä, toisinaan taivaalle kasaantuu pilviharsoa, joka ennakoi uudelleen lumen tuloa. Poroaitaa seuratessamme ajatuksemme liikkuvat ihastuksessa tähän huurteiseen saloon, pakkaseen ja muutaman päivän verrattomaan vapauteen. Ajankulu näissä satumetsissä on käsittämättömän nopeaa, mutta haluamme jättää nyt turhan hätäilyn pois ajatuksistamme.

Erään aavan laidalla kohoaa loivasti kelojen ja mäntyjen peittämä selkä, joten — ennen kuin maastoa seläksi käsittää — tulisi katsella ylhäältä päin. Pohjoistuuli yltyy koko ajan, mutta ikimetsän peitossa kylmä tuuli ei pääse suuresti vaivaamaan vaellustamme. ''Huomaatko, kuinka tämä kelometsä vielä kasvavine mäntyineen tarjoaa kulkijalle suojan?'' kysyn. Toteamme yhdessä, että hankalat ovat nyt oltavat tunturialueella. ''Pian kuitenkin olemme kämpän lämmössä'', huomautan vielä.

Aavan laidalla oleva kämppä on vaikeasti löydettävissä, koska se on etäällä poroaidasta, etelämpänä siitä kohdasta, jossa poroaita laskeutuu aavalle. Tämä kämppä on *vanhimpia kairan kaikista* kämpistä, huonokuntoinen, ajan ja osin käyttäjiensä turmelema, mutta kulkijalle se vielä tarjoaa kelvollisen suojan. Kuinka monta kulkijaa se onkaan ottanut huostaansa, ei liene kenenkään tiedossa. Monet myrskyt se on jaksanut kestää. Ottaapa kämppä vihdoin vastaan meidätkin.

Syksyn taivas alkaa jälleen hämärtyä. Ensimmäiset tähdet syttyvät kairan taivaan ylle. Pohjoistuuli ei hellitä, se iskeytyy metsää vasten, joka jyhkeällä äänellä humisee, pölyyttelee aavan irtolunta ja kieputtaa kämpän kaminan piipusta kohoavaa savupatsasta milloin vaakasuoraan milloin aavan lumista pintaa kohden. Tuiverrus ulvoo kämpän nurkissa, tuleepa viima sisään asti kämpän *hataran, huonosti sulkeutuvan* oven kautta. Kämpän kaminan lämpö ja ulkoilman kylmyys käyvät keskinäistä taistelua. Pohjoisesta tuulee.

Mauri Kanninen

Tunturiluuta 1991

Lapin tunturialueilla on järjestetty siivousoperaatio jo viisi kertaa. Ensimmäinen tapahtui jo vuonna 1973, jolloin Tunturilatu vastasi lehtikirjoitteluun teoilla. Tehty Tunturiluuta-operaatio otti tulta ja WWF Suomen rahasto kiinnostui asiasta. Perustettiin "Pidä Lappi Siistinä ry" ja operaatiot uusittiin aika ajoin sekä järjestettiin roskaantumisen seurantatutkimuksia.

Tutkimus edellisen "tunturiluudan" jälkeen osoitti, että erämaiden roskaantumisaste on pysynyt yhtä korkeana ja palavan roskan polttaminen näyttää olevan yli kolmasosalle kävijöistä kivarsireittejä kuin varsinaisia tunturialueita. Siten yhdeksästä siivottavasta kohteesta on viisi aluetta selviä jokivarsia. Ne ovat: Lätäseno, Lutto, Ivalojoki, Nuorti ja Luiro – vaihtelevan pitkä pätkä jokaista. Muut alueet ovat: Käsivarren välitunturit, eräitä UK-puiston alueita, Pallas-Ounastunturinkansallispuiston reitti ja Muotkatunturien alue. Näin myös jatkossa tehtävällä seurantatutkimuksella on parempi mahdollisuus todeta ne kävijäryhmät, joihin suunnattavaa valistusta olisi tehostettava. Yhteensä arvioitiin tempaukseen käytettävän vajaa 250 siivouspäivää.

Tunturiladun osuus tempauksesta on Muotkatuntureilla reitit Muotkan Ruoktulta Mukkalompoloon sekä Stuorraäytsi reiteillä olevine autiotupineen. Urakkamme ei ollut ylivoimainen ja odotinkin tunturilatulaisia runsain joukoin alueelle retkeilemään. Onhan seutu mahtavan hienoa tunturimaastoa ja ehkä ei niinkään kulutettua Lappia. Tosin juuri kohteiksi valitut reitit olivat jo ennakkoon tiedetty roskaantuneiksi kävijäryhmien koostuessa sekä kalastavista että vars. reppuselkäisistä retkeilijöistä. Siivoukseen ilmoittautuneiden määrä ei ollut niin suuri kuin oletin. Kuitenkin urakka tuli suoritetuksi vaikka kohdereittlen ulkopuolelle jääneiden autiotupien siivoamiseen ei voimia riittänytkään.

Tämänkertaista "tunturiluutaa" organisoidessamme tuli selvästi edelleen tuntematon toimenpide. Kuitenkin kävijöiden määrän lisääntyessä on suhteellinen roskaantuminen vähentynyt. Roskaantumistutkimukset ovat selvästi osoittaneet, että toisin kuin varsinaisilla tunturialueilla on roskaantuminen hieman lisääntynyt jokivarsilla ja yleensä kalastusta harrastavien käyttämillä alueilla.

Viimeisin tunturiluuta-tempaus järjestettiin kuluneen kesän aikana – oikeastaan se jatkuu vieläkin lumien tuloon saakka. Tutkimusten antamien viitteiden perusteella ja ehkä myös vähemmälle huomiolle jäämisen johdosta valittiin Tunturiluuta-operaation 1991 kohteiksi jopa enemmän joesille, että paineet vastaavien operaatioiden järjestämiseen tulevaisuudessa ovat helpottuneet ainakin autiotupien osalta. Ylä-Lapin hoitoalueelta onkin todettu, että vaikka lama vallitseekin, on työttömyysvaroja voitu osoittaa retkeilyalueiden autiotupien huoltoon.

Vaikka tilanne siltä osin onkin olennaisesti parantunut, ei tarve erämaahan kulkevien retkeilijöiden omaan panokseen ole loppunut. Edelleenkin on syytä korostaa yleisesti hyväksyttyä vetoomusta: Polta kaikki palava jäte ja vie muu maatumaton jäte takaisin tien varteen!

STUORRA-YKÄ

Autiotuvan ylistys

Kaikki kunnia aidolle erämaaelämälle, yöpymiselle paljaan taivaan alla nuotion savun kiemurrellessa suoraan kohti taivaalla kiiluvia tähtiä, kuun heijastuessa virrankalvosta tai talvisaikaan luodessa salaperäisiä varjoja puhtaalle hangelle. Sellaistahan se on, ainakin (muisti)kuvissa. Mutta mitenkä lienee, jos tarkemmin alkaa ajatella öitään korvessa?

Harvassa ne on olleet kuutamoyöt. Yleensä on satanut, vettä tai räntää tai vitilunta, vähintään tuulla puhkanut niin että laavu on ollut lentoon lähteä. Jos ei vielä laavua pystyttäessä tuulekaan, niin melko pian kuitenkin pystytyksen jälkeen. Tämä on sääntä. Ja nuotion savu, se tulee aina silmille, vaikka olet leiriä suunnitellessasi miten tarkkaan syynäillyt tuulen suuntia heittelemällä sammalia ilmaan. Tämäkin on sääntö. Kun olet päässyt uneen, niin jo kohta havahdut viluntunteeseen. Ympärilläsi on pimeys, nuotio on mustana ja makuupussisi päällä harmaa tuhkakerros. Huokaisten käperryt syvemmälle sen uumeniin.

Tuolla kaikella on tottakai oma tunnelmansa ja hohtonsa. Mutta kummasti jo parinkin taivasalla vietetyn yön jälkeen alkaa silmä tutkiskella karttaa: missä ja kuinka kaukana olikaan tupa? Nimenomaan autiotupa, sillä tässä jutussa vaelletaan jossain pohjoisessa, mistä em. pytinkejä löytyy retkeilijän iloksi. No, nyt saattaa käydä niin, ja melko usein käy, että reittisuunnitelmaan tulee muutos. Päätät ennen Sille Varmalle Kala-Apajalle menoa piipahtaa läheisellä tuvalla — ihan vaan tarkastamassa, jos edellinen kulkija on unohtanut sammuttaa valot. Niin purat leirisi ja lähdet taipaleelle. Kun iltasella sitten väsyneenä saavut tuvalle, niin onko mukavampaa näkyä kuin tuo pieni mökki, joka kutsuvana könöttää puron kaltaalla. Avatessasi oven se narisee leppoisasti. Puuhasteltuasi iltatoimesi ojentaudut laverille ja ötjötät siinä raukeana... puut palavat humisten ja luovuttavat suloista lämpöä... ennen uneen vaipumista kuulet vielä pienten jalkojen tassutusta, tonttuko lie vai myyryläinen. Sitten nukahdat ja nukut kauan ja makeasti.

Tottavieköön on hieno juttu, että meillä Suomessa on tallella tämä autioitten tupien perinne, ettei sitä ole onnistuttu byrokratialla eikä muutenkaan tärväämään. Se että eräissä UKK-puiston tuvissa yöpymisestä joutuu nykyään maksamaan nimellisen kympin maksun, on vielä hyväksyttävää, kun ajattelee suuria kävijämääriä. Ja eipähän niihinkään tupiin tarvitse avaimia etukäteen varailla. Puiston kauimmaiset tuvat ovat maksuttomia ja toivottavasti sellaisina pysyvät.

Ensitutustumiseni autiotupaan tapahtui juuri Koilliskairassa. Olimme lähteneet Vuotsosta hiihtämään kantavia hankia yli Riestonaavan, Nattasten sivuitse. Illan jo saapuessa poikkesimme vanhalta Ruijan polulta Kopsusjärven suuntaan. Sieltä löytyi lammen rinteestä matala, lumen miltei kätkemä korsu. Nurkassa oli lättänä kamina, mutta poltettavaksi kelpaavaa puuta ei lähistöltä löytynyt, joten tarkenimme ilman tulta. Samalla retkellä tutustuin ja yövyin myös Suomunruoktun "modernimmassa" tuvassa, mutta liekö ensirakkautta, että muistelen lämmöllä tuota Tammakkolammin kömmänää. Nykyään se on kunnostettu varauskammiksi.

Sittemmin olen yöpynyt monissa Lapin tuvissa, mutta onneksi on useita vielä käymättäkin. Sillä uudelle tuntemattomalle tuvalle on aina mielenkiintoista tulla. Olet kulkenut jalan tai hiihtäen itsesi uuvuksiin, kenties jo ihmetellytkin, että tuliko kuljettua vikaan (joskus on tullutkin), kun ei kämppä jo häämötä. Sitten katto vilkahtaa silmiisi ja alat jännittää, tupruaako piipusta savua vai saatko viettää yösi yksin. Toisinaan on mukava asustaa tuvassa omassa rauhassaan, mutta mielyttävää on myös tavata toisia vaeltajia, ehkä hyvinkin mielenkiintoisia persoonia.

Monella vaeltajalla on autiotupien joukossa oma suosikkinsa, se paikka, minne täytyy joka vuosi palata ainakin kertaalleen. Minulla on kaksi tupaa ylitse muiden. Toinen on Lemmenjoen alueella oleva Oahujoen kämppä, "hyvä tupa", kuten jonkun kulkijan oven yläpuolelle ripustama kyltti ilmoittaa. Ensikäyntini siellä sattui kesäkuun alkuun. Sää oli surkea eikä kesästä vielä tietoakaan. Vietin tuvalla kaksi päivää sateen ja sumun seassa, kunnes sitten pilviverhot repesivät, ja valkeus tuli. Läheiset aivit ilmestyivät näkyviin, sinirinnat lauloivat, ja purot virtasivat kohisten. Melkein kuvittelin näkeväni hiirenkorvien puhkeavan tunturikoivuihin.

Toinen suosikkini on Arttajärven vanha porokämppä Tsarmikairassa. Se on pienen pieni tupa, jonka noin neljään neliöön on sovitettu kolme makuulaveria, pöytä ja takka. Vieraskirjojen mukaan siinä joskus olisi yöpynyt yhdellä kertaa seitsemän henkeä, mikä on melkoinen temppu. Nuo vihkot kertovat myös paljon muuta. Niistä voi lukea kesäkuisista lumimyrskyistä tai kohtaamisista karhun kanssa. Löytyy vihaisia ja surullisia kirjoituksia ajalta, jolloin metsävaltio aloitti Tsarmikairan hakkuut. Onneksi pieni läntti erämaata jäi tuhoamatta, ja Arttajärven kämppä on tuon läntin sisällä. Matkaa hakkuuaukon reunaan on tosin vain runsas kilometri. Kuitenkin kulkijasta tuntuu hänen istuessaan takkatulen ääressä, että maahiset valvovat hänen kanssaan.

TIMO LAVOLA

Kuva: Erkki J. Tolvanen

TUNTURIUUTISET

VUONOKEINO NORJASSA

Ruotsin kuuluisa Kungsleden on saamassa vierelleen norjalaisen kilpailijan Nordlandsruta — vuonagaeidnon. Vuodesta 1988 on rakennettu nimensä mukaisesti koko Nordlandin läänin mittaista, lähellä sen vuonoja kulkevaa ja vanhoja saamelaisalueita halkovaa reittiä.

Kokonaisuudessaan noin 550 km:n pituinen reitti on jo lähes kokonaan merkitty ja korkeatasoiset tunturituvat jakavat päivätaipaleet sopivan mittaisiksi. Reitti alkaa Narvikin radan pohjoispuolelta Bones'ista ja seuraa pääosiltaan valtakuntien rajaa. Padjelantan kansallispuiston kohdalla se siirtyy Ruotsin reittiverkostoon, mutta palaa taas Norjaan Saltfjellet — Svartisen kansallispuiston kohdalla. Loppuosa kulkee jälleen Ruotsin puolella kohti norjalaista Borgefjellin kansallispuistoa ja sen eteläpuolella olevaa reitin päätepistettä Röyrvik'iä. Suunnitelmissa on rakentaa molemmat ruotsalaiset osuudet myöhemmin omalle puolelle.

Uusi reitti avaa tunturivaeltajille tiukempaa vaellusmaastoa jyrkempine rinteineen osin jäätiköiden läheisyydessä ja ennenkaikkea esittelee komeinta norjalaista tunturiluontoa. Kuka ehtinee ensiksi taittamaan 60 kahvinkeiton mittaisen taipaleen?

NORSK FJELLMUSEUM

Norjalaiset ovat suunnittelemassa tunturimuseota Jotunheimin pohjoispuolelle Lom'in kylään ja sen pitäisi valmistua vuonna 1994. Paikka on ihanteellinen, sillä sijaitseehan Lom'in kunnan alueella 156 yli 2000 metrin tunturihuippua ja puolet Jotunheimin kansallispuistosta. Kesän aikana Lom'issa käy noin 300 000 matkailijaa ja norjalaiset olettavat noin 100 000 matkailijan vierailevan tunturimuseossa.

*

STUORAB KOLMMESJAVRIN POLKUSILTA

Utsjoen ja Inarin itäosissa kulkevan Pulmanki — Sevettijärvi retkeilyreitin tuntumassa olevalle Stuorab Kolmmesjavrille on GT-karttaan merkitty polkusilta. Kesäkuussa -91 tuo silta oli jäiden vaurioittama ja ylitse ei päässyt.

Sama reitti on muutoin hyvin merkitty oranssisin maalimerkein.

*

SOTAJOELLA UUSI SILTA

Ivalojokeen laskevan Sotajoen ylitse on rakennettu uusi silta. Silta on Pahaojan kämpän alapuolella, samalla paikalla kuin entinen, kevättulvan sortama riippusilta.

*

HARAKANPESÄLLÄ MUUTOKSIA

Muotkatunturien alueella, Suoppajärven itäpäässä olevalla Harakanpesä-autiotuvalla on tapahtunut muutoksia. Entinen autiotupa, rakennuksen päädyssä ollut avoin osa on lukittu. Rannalla olevasta saunasta on tehty uusi, avoin autiotupa, jossa on tehokas kamina. Harakanpesää vastapäätä, Suoppajärven pohjoisrannalle on rakennettu taukolaavu moottorikelkkareitin varrelle.

*

KULTAHISTORIAA KUNTOON

Metsähallituksen Ylä-Lapin hoitoalue on kunnostanut kesän -91 aikana kultahistoriaan liittyviä rakennelmia. Se on anonut ja saanut korjausmäärärahat Ritakosken kartanon kunnostamiseen, Jaakko Isolan kämpän korjaukseen ja Liljeqvistin ruoppaajan kunnostukseen.

Kunnostustyö tapahtui osittain talkoilla, joihin osallistui konservaattorin ohjaamana Tankavaaran kultamuseon väkeä.

*

LAPIN ULKOILUKARTAT VAJAVAISIA

Yleensä karttoihin on piirretty kaikki maastossa olevat, karttamerkein esitettävät kohteet. Näin ei ole esim. Käsivarren ulkoilukartassa (julkaistu v.-91). Kartasta puuttuu Toskaljoen valvontatupa sekä rajavartioston lukittuja partiomajoja.

Vaikka em. kämpät eivät olekaan retkeilykäyttöön tarkoitettuja, pitäisi ne näkyä kartassa jo tunturiturvallisuuden vuoksi, sillä apua haetaan aina lähimmältä mahdolliselta kämpältä, missä oletetaan ihmisiä olevan.

*

BUSSILLA LAPPIIN

Elokuussa oli mahdollista ajaa pikavuorolla joka päivä Helsingistä Rovaniemelle. Reitin pituus on 862 km. Matkustajien käytössä ovat tyynyt ja huovat, sillä matka taitetaan yöllä. Auto pysähtyy pikavuoropysäkeillä ja matkan aikana on 2-4 pidempää pysähdystä. Menopaluulipun hinta on 655 mk ja normaalit bussiliikennealennukset ovat voimassa. Ohessa pikavuorobussin aikataulu sekä siihen liittyvä Ivalo-Rovaniemi-aikataulu.

Matti Rekola

UUSI LINJA-AUTOYHTEYS

ROI—IVALO—ROI

15.8.1991 ALKAEN.

XeiL		XeiL
12.15	Ivalo	17.50
12.40	Saariselkä	17.25
z	Kiilopää	z
13.30	Vuotso	16.35
14.20	Petkula	15.45
14.50	Sodankylä	15.10
15.00	Sodankylä	15.05
15.30	Torvinen	z
16.05	Käyrämö	14.20
16.45	Vikajärvi	13.40
17.05	Lentoasema	—
17.15	Rovaniemi las	13.15
y	Rovaniemi ras	13.00

XeiL = ajetaan arkisin muttei lauantaisin
y = ajetaan rautatieaseman kautta
Sodankylässä on autovaihto.

Ivalossa yhteys Sevettijärveltä ja Inarista klo 11.45.

Rovaniemellä on yhteys klo 17.20 Kemiin, Ouluun, Jyväskylään, Lahteen ja Helsinkiin lähtevään Postilinjojen/ V. Alamäki Oy:n vuoroon.

HELSINKI — JYVÄSKYLÄ — OULU — ROVANIEMI

Pikavuoro

1.30	Km	Helsinki	6.10
2.00	23	Helsinki Vantaa l.as	5.35
3.15	122	Lahti	4.15
3.25		Lahti	4.10
4.00	156	Heinola	3.35
5.55	293	Jyväskylä	1.45
6.15		Jyväskylä	1.40
6.55	337	Äänekoski	1.00
8.25	434	Pihtipudas	23.45
11.20	638	Oulu	21.05
12.00		Oulu	20.30
z		Linnanmaa	z
13.30	747	Kemi	19.00
13.45		Kemi	18.50
15.15	862	Rovaniemi	17.20

Kysy yksityiskohtaisemmat aikataulut ja pysähdyspaikat Matkahuollosta

Rovaniemen yhteydet

Kittilään, Muonioon, Enontekiölle klo 16.15 eiL
Sodankylään klo 16.15 XeiL
Utsjoelle klo 17.20
Kemijärvelle klo 15.30 XeiL
Posiolle ja Kuusamoon klo 16.10 XeiL koulv. aikana
Posiolle ja Kuusamoon klo 17.00 XeiL koul. kesäloman aikana
Posiolle ja Kuusamoon klo 17.00 SS
Ranualle klo 16.25 eiL
Pallastunturilta klo 16.40 L matkailukauden aikana
Saariselältä klo 16.50 L matkailukauden aikana
Äkäslompolosta ja Ylläkseltä klo 16.30 L matkailukauden aikana.
Sodankylästä klo 17.20 X

Vaelluspoluilta

EUROOPAN VIIMEINEN TUNTURI

Päiväkauden saa Mehamn'ista kävellä järeässä kivikossa kohti Sandfjordia. Useita kertoja saa kuvata ylös tunturiselänteelle ja laskeutua alas jokilaaksoihin. Sydän kurkussa ja hermot kireällä taival taittuu hitaasti kivillä keikkuen ja suurempia paasia kiertäen. Maisemassa on vain harmaata kivikkoa silmänkantamiin.

Ei pientäkään vihreätä läiskää mihin telttansa voisi pystyttää. Oli siis pakko vaeltaa merenrannan hietikolle yöpymään.

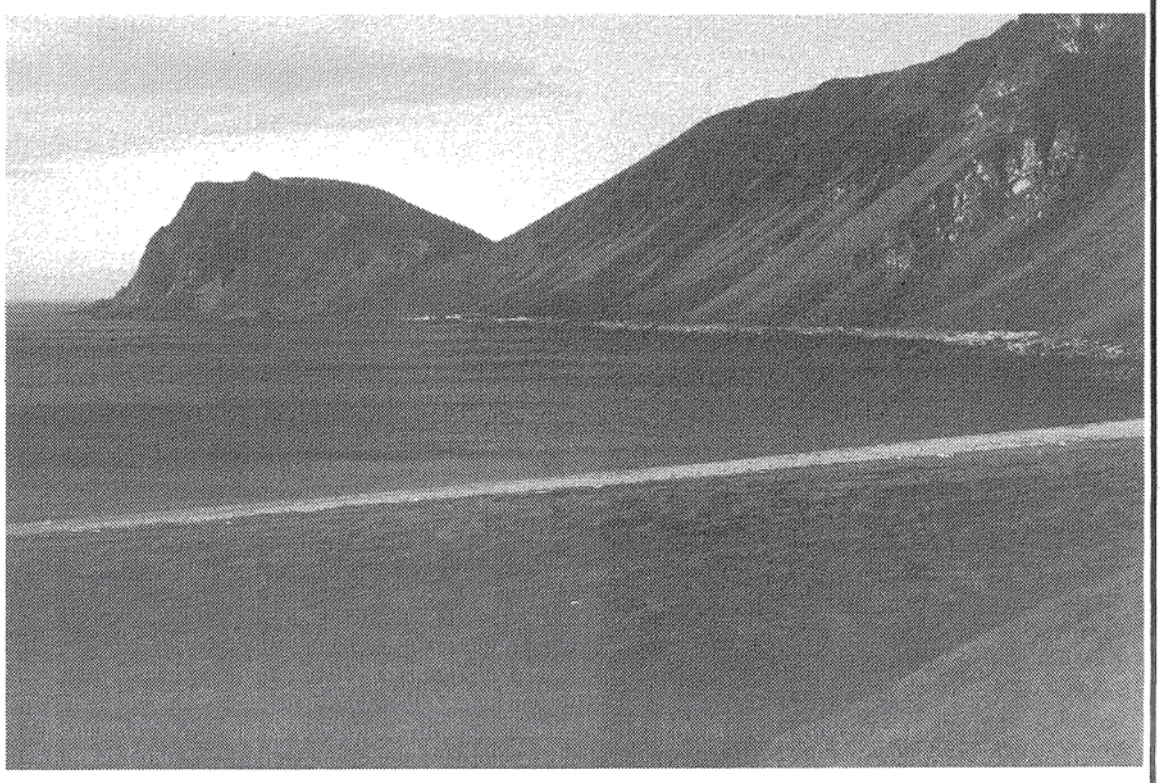
Rantatunturien lähellä oli saksalaisen hävittäjäkoneen jäännökset. Sen siiven alla oli Sandfjordin erakko Rasmussen yöpynyt haaksirikkonsa jälkeen marraskuussa -59.

Sandfjordin perukassa, tunturien välissä oli laaja moreenitasanko. Merta ei vielä näkynyt. Tasanko päättyi yht'äkkiä jyrkkään törmään ja siitä aukeni maisema joka on unohtumaton!

Parikymmentä metriä korkean hiekkatörmän alla levisi vihreän ruohon peittämä rantaniitty. Sen takana valkea rantahietikko, johon levolliset maningit murtuivat vaahtopäinä. Kirkuvat lokit ja pieni porotokka etsivät ruokaansa sulassa sovussa. Vuonon sivuilla kohosivat tunturit rauhallisin rintein muutaman sadan metrin korkeuteen.

Hiekkatörmän alla oli lähde ja tasaista ruohokenttää teltalle. Meren rannasta löytyisi mielettömät määrät poltettavaa puuta. Vuonon suulla vasemman rannan kivipaasien takana olisi Rasmussenin mökki. Vieläköhän siellä merimiina kolisee rantakiviin?

Pohjoisessa horisontissa olevan tummankeltaisen auringon editse purjehti pi..i kalastusalus. Hitaasti, tumman punaiseksi muuttuva aurinko vaipui Jäämereen ja sen viimeiset säteet punasivat. Euroopan mantereen viimeisimmän tunturin Nordkinn'in huipun.

MR

Suurtuntureita suunnistamassa

ALUKSI

Suurtunturien maailma on toinen kuin välitunturien. Yhtenä hetkenä dramaattiset ja kauniit näkymät voivat kadota hetkessä ja useinkin ilman ennakkovaroitusta. Kun näkyvyyden palaamiseen voi kulua tunteja tai vuorokausia ovat uudet menetelmät hyvin tarpeen. Tarkoin on huomattava, että olosuhteiden muuttuessa todella huonoiksi ne ovat tarpeen myös alatunturissa.

KÄSITTEITÄ

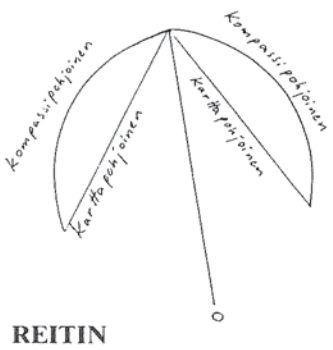
Tavaksi on tullut puhua suunnistamisesta, mikä on aina kompassiperusteista ja -keskeistä toimintaa. Se on kuitenkin vain suppea osa laajempaa käsitettä liikkumista, jossa käytetään kaikkia soveltuvia tietoja ja taitoja, välineitä ja menetelmiä sekä aivan erityisimmin tietoisesti maastoa hyväksi etenemisessä. Ero tuntuu yksinkertaiselta, mutta sen ymmärtäminen on ratkaiseva, jos aikoo menestyä suurtuntureilla.

VÄLINEITÄ

Tutun kompassin korvaa mieluusti tarkempi peilikompassi. Kiikari ottaa useimmiten kompassin paikan edullisinta reittiä määritettäessä. Haluttaessa voidaan käyttää korkeusmittaria ja kaltevuusmittaria. Kartat eivät aiheuta ongelmia alustavan perehtymisen jälkeen lukuunottamatta korkeuskäyriä eli ekvidistansseja, joiden tulkitseminen vaatii pitempiaikaista harjaantumista. Kasvillisuuskartat helpottavat luonnikkaimmin maaston ja kauneimpien leiripaikkojen löytämistä.

ERANTO

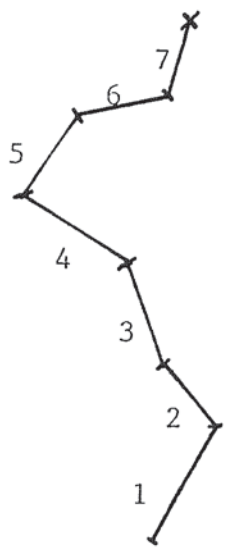
Suomessa tutuksi tullut aina +merkkinen kokonaiskorjaus ei ole selviö lännempänä, sillä maapallon 0-erantolinja kulkee Huippuvuorten-Lofoottien tyven-Merenkurkun eteläpuolen suunnassa. Itäinen +merkkinen eranto vähennetään kartalta otetusta suunta-asteluvusta ja läntinen -merkkinen lisätään vastaavasti. Suuntimia otettaessa menetellään päinvastoin. Erantoa tarvitaan vain tarkimmissa tehtävissä, normaalisuunnistuksessa sitä ei tällä alueella ole tarpeen huomioida. Eräisiin kompassityyppeihin voidaan asettaa kiinteä kokonaiskorjaus.

REITIN ESISUUNNITTELU

Esisuunnittelu voidaan tehdä vaikeimpia yrityksiä varten ja sään huononemisen varalta jo kotona tai perusleirissä. Tavallisimmin kyseessä on huippureitti ja se piirretään kartalle sopivimman maaston kautta kulkevaksi suuntien yhdistelmäksi.

Kulkusuunnitelma

Valittu reitti muutetaan seuraavaksi taulukoksi:

Osamatka	Menosuunta	Paluusuunta	Korkeus	Todellinen matka	Köysistöpituudet (30 m)
1	5	35	1100 m	550 m	18 + 10 m
2	54	24	1350 m	420 m	14
...	...	...	...	...	...
7	3	33	2250 m	380 m	12 + 20 m

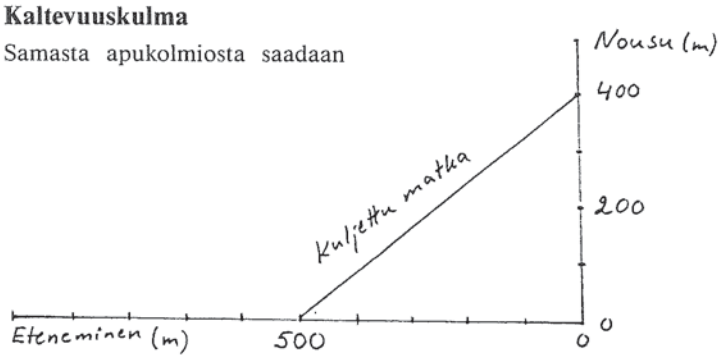
Meno- ja paluusuunnat otetaan valmiiksi ja korkeudet ilmoitetaan käännöspisteissä (korkeusmittaria varten). Suhteellisen matkan asemesta (käännöspisteestä käännöspisteeseen kartalla) otetaan näiden välinen todellinen matka. Köysistöpituudet eivät ole köyden pituudet, vaan ensimmäisen ja viimeisen välinen tavanomainen etäisyys.

Todellinen matka

Kun matka ei etene tasamaata, vaan sekä etenee että nousee, piirretään apukolmio. Valitussa mittakaavassa merkitään vaakaviivalle eteneminen ja pystyviivalle nouseminen. Mitattavia matkoja ei tämän jälkeen välttämättä tarvitse piirtää kolmioon, vaan ne voidaan mitata viivottimella. Esim. 500 m:n eteneminen kartalla 0-pisteestä vastaavasti vasemmalle ja 400 m:n nousu (korkeuskäyrissä) 0-pisteestä vastaavasti ylös antaa todelliseksi matkaksi 640 m.

Kaltevuuskulma

Samasta apukolmiosta saadaan helposti pienellä kulmaviivottimella nousurinteen jyrkkyys asteissa. Tottuneelle nousijalle tämä kertoo paljon tulevan yrityksen luonteesta ja vastuksesta. Esim. edellisessä nousussa oli kulma 39° ja ainakin hiihtäjät kertaavat omat taitonsa.

Kulkuaika

Tietyn matkan kulkemiseen tarvittava aika kiinnostaa kulkijaa erityisesti. Tasamaalla tämä on jo opittu tuntemaan kokemusperäisesti. Jos taipaleeseen sisältyy samanaikaisesti voimakas nousu on tehtävä jo paljon vaikeampi. Arviointi jää pikemminkin mielipiteeksi. Kuitenkin tämänkin laskemiselle on matemaattinen perustansa. Siis miten? Loputtomien kulkijamäärien ja erityisesti sen kokeneimman osan käytännön kokemus suo kulkijalle kaksi mahdollisuutta: Tunnissa hän ehtii keskimäärin kulkea joko tasamaalla 4000 m tai nousta 300 korkeusmetriä. Todellinen kulkuaika saadaan lisäämällä edellisen kulkemiseen tarvittavaan aikaan puolet jälkimmäisen kulkemiseen tarvittavasta ajasta. Esim. kartalta saadaan kahden pisteen etäisyydeksi 5000 m ja samalle välille nousuksi 500 m. Saadaan ajoiksi vastaavasti:

Tasamaa = 75 min. + nousu 100 min.

2 = 2 t 5 min.

Jokainen ymmärtää, ettei perille tulla esim. klo 11.59, vaan myös olosuhteita ja maastoa tarkkaillaan.

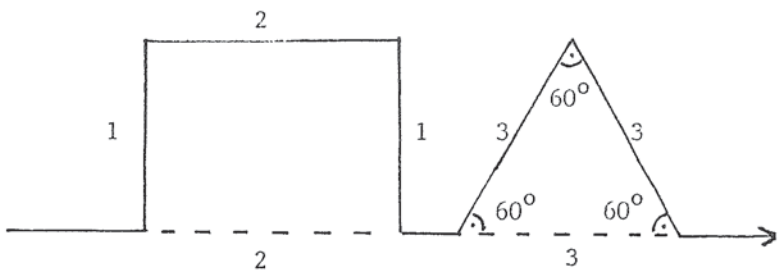
Näkyvyyden ollessa kirkas aina huipulle asti seuraa kulkusuunnitelma mukana vain karttalaukussa. Pilvien äkkiarvaamatta jälleen kerran ympäröidessä kaiken tai sään kääntyessä peräti myrskyksi voidaan valmis suunnitelma poimia esille ja jatkaa hämmästyttävän tarkan etenemisen mahdollistavalla suunnitelmalla mitään näkemättä eteenpäin tavoitteeseen. Varoitus subjektiivisesta vaarasta: Joka joukkueeseen osuu helposti jäsen, joka ilmoittaa, etteivät isot miehet mitään suunnitelmia tarvitse. Tavallisissa äkillisissä säänmuutoksissa tilanteen ryöstäytyessä sen seurauksena hallitsemattomaksi keinojen puuttuessa ilmaantuu vastuulle tuskin kantajaa. Ryhmä on todellisissa vaikeuksissa, jos monien huippualueiden ja jäätiköiden laskeutumisen edellyttämää vain 10 metrinkin leveään kaistaan ei kyetä osumaan tai alatunturienkin pelättävissä myrskyasetelmissa enää kestävällä tavalla jatkamaan....

SUUNTA JA MATKA

Sään ja näkyvyyden kääntyessä tosihuonoiksi on syytä mennä köysistöön ellei siellä jo olla. Köysistö mahdollistaa paitsi koossapysymisen erittäin käyttökelpoisen suunnan säilyttämisen ja kuljetun matkan mittaamisen. Köysistön henkilöluku on tavallisimmin 2-6.

Miten säilyttää tarkka suunta? Oletetaan jäsenmääräksi 4. Ensimmäinen seuraa suuntaa kompassista tiuhaan tarkistaen. Toinen tekee samoin ja tarvittaessa korjaa rauhallisesti. Kolmas ei tarkkaa kompassia, mutta korjaa tarvittaessa, sillä hänellä on edelliset kiintopisteinään ja hän huomaa vähäisetkin poikkeamat välittömästi. Harvinaista ei ole kuitenkaan, ettei näkyvyys ulotu ensimmäiseen. Yritys kulkea kirkkaan ilman tavoin kartan avulla kuuluu tehokkaimpiin tapoihin joutua harhateille. Myrskyluonteisissa tilanteissa tuottaa maan kaltevuuden suunnan (viettämisen) määrittäminen vaikeuksia. Tuulen puhaltaessa rajusti lunta ylärinteeseen koetaan se helposti päinvastoin alarinteeksi eikä asia selviä kuin tutkimalla ja mittaamalla. Kohdattaessa suuria esteitä joudutaan nämä kiertämään, jolloin seurauksena on suunnasta pois ajautuminen. Entinen suunta voidaan säilyttää joko suorakulma- tai kolmiomenetelmällä:

Suorakulmamenetelmässä sivulle siirtyminen on yhtä suuri kuin suuntaan paluu. Kolmiomenetelmässä kaikki sivut ovat yhtä suuret, mikä tekee esteen kiertämisen lyhyemmäksi.

Lähes olemattomassa näkyvyydessä ovat suuntapoikkeamat rutinoituneillakin suunnistajilla lähes 10 %:n luokkaa ja tottumattomilla vähintään 15 %. Yhden kilometrin matkalla saadaan yleensä seuraavat poikkeamat:

Aloittelijat	noin 200 m
Rutinoituneet	alle 100 m
''Kilpasuunnistajat''	alle 50 m

Entä miten mitataan tarkasti matka? Jyrkillä rinteillä, lumilla ja hiihdettäessä askelparimittauksella ei ole merkitystä ja tasamaallakin se olisi hidas ja raskas. Oletetaan ryhmä edelleen 4-jäseniseksi. Kun köysistö on saavuttanut tavanomaisen köydenkireysasentonsa, mikä säilytetään myöhemminkin, ensimmäinen vetäisee vaellussauvalla, suksensauvalla tai jäähakulla lumeen kohdalleen viivan. Lumettomissa olosuhteissa voidaan merkintää joutua täydentämään harkittavalla tavalla. Toinen toteaa viivan vetämisen aina edettäessä. Kolmas osoittaa sen lähestymisen neljännelle ja valvoo havaitsemisen. Neljäs ilmoittaa viivan kohdalle tulon joko huudahtamalla tai pillillä viheltämällä, jolloin ensimmäinen vetäisee uuden viivan... Samalla viimeinen laskee kertyvät köysistönmitat. Tottuneelta joukolta tämä sujuu paljoakaan matkantekoa hidastamatta. Kuuleminen ja reagointi aiheuttavat sen, että matkasta tulee hieman pidempi, mikä on huomioitava vähän ennen tavoitetta.

Korkeusmittarilla voidaan mitata myös matkan etenemistä vertaamalla sen lukemia korkeuskäyriin ja kohdalla oltaessa luonnossa ja kartalla oleviin linjoihin kuten puroihin jne. Mittari on kuitenkin kalibroitava kaiken päivää aina tunnettuihin pisteisiin nämä tavoitettaessa. Kaltevuuden kääntymistä päinvastaiseksi voidaan myös käyttää matkan havaitsemiseen.

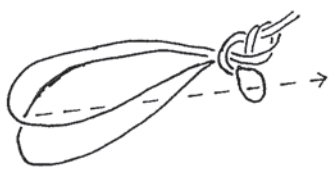
Sään muuttuessa huonoksi on ryhmän suunnistus tarkkaa, vastuuntuntoista ja saumatonta. Umbdakin eli Hiipinän tunturei den Kaskasnjuntśorr keväällä 1991. Kuva Matti Isotalo.

MAASTO

Suurtunturienkin maasto eriytyy suuresti kulkukelpoisuuden, näkyvyyden, kartan lukukelpoisuuden, kelin, esteisyyden, jäätiköiden railoisuuden, rinteiden jyrkkyyden jne. suhteen suunnistettaessa ja liikuttaessa. Esim. jyrkät rinteet on syytä suunnistaa ylös luonnollisinta reittiä ja kääntyä myöhemmin sivulle kuin yrittää vaikeata vinosuunnistusta. Koko aihealuetta ei kuitenkaan suuremmin voi tunnetusti opetella lukemalla...

Lumivyöryt ovat mahdollisia keskikesälläkin ja silloinkin ovat mahtavat voimat liikkeellä. Mahdolliset alueet on kierrettävä tai epäiltäessäkin jätettävä vähintään 200 m jokaisen väleiksi. Jokaista on tarkkailtava ja muukin alan tietous hallittava ja muistettava. Jäätiköt ovat uusi elementti kokonaan omine tekniikkoineen.

Joet eroavat yleensä olennaisesti metsäseutujen joista kylmyytensä ja virtaisuutensa perusteella. Näkyvyyttä vailla olevat maitomaiset jäätikköjoet vievät tunnon hetkessä. Pahimmat tuskin saappaansyvyiset voivat kuljettaa mukanaan pään kokoisia kiviä. Tällöin ei voi enää käyttää ''paasikivenaikuisia'' menetelmiä ylityksiin tuskallisuutensa ja turvattomuutensa tähden. Ylitykset tehdään vanhastaan hyviksi tiedetyissä paikoissa vaatteet päällä sadeasun tai -lahkeet portaattomalla hihnalla kireään saappaisiin yhdistäen ja kahluusauvaan tarttuen kuivina, miellyttävästi ja nopeasti. Pahimmat paikat varmistetaan sopivalla kireydellä pidetyllä köydellä, minkä toiseen päähän tehdään kahlaajan valjaiksi kaksi lenkkiä seuraavasti: Sylinmittainen suuri lenkki tehdään kaksinkertaisella kahdeksikolla, ensin tehden yksinkertaisen ja pujottamalla köyden pään tarkasti samaa tietä, mutta päinvastaisesta suunnasta. Suuri lenkki puolitetaan työntämällä lenkin pää solmun alimman osan lävitse ja syntyneen pikkulenkin lävitse vedetään nyt

syntyneet 2 lenkkiä. Näin syntyneistä valjaslenkeistä toinen pujotetaan vyötäisille ja toinen olkapään ylitse. Jos siirrettävä jalka alkaa ''leijaamaan'', askelta ei pidä ottaa kaatumisen ollessa miltei varma. Joka on vedetty pois turvallisesti epäonnistuneesta kahluusta muistaa sen loppuikänsä. Repun lantiovyö on syytä jättää kiinni päinvastoin kuin yleisesti neuvotaan, muutoin on edessä sen menetys, pystyynnousemisen vaikeus ja kellumisavun kadottaminen.

SÄÄ

Jatkuvat säänmuutokset ja niiden äkillisyys hallitsevat suurtunturiliikkumista. Käänne huonompaan tuo seuralaisiksi kosteuden, kylmyyden, näkyvyyden puuttumisen, tuulen ja epävarmuuden. Sää miltei määrää liikkumiskokonaisuuden tunnelmineen ja vaikuttaa jopa arvostelukykyyn. Aiempi reitin esisuunnittelu on tähdännyt sään tuomien vaikeuksien voittamiseen ja sen painokkuus tulee nyt esille. Kulkusuunnitelmaa on syytä usein täydentää varasuunnitelmalla. Jos A-suunnitelma on hyvän sään ja varmojen suunnistajien reitti on B-suunnitelma varattu huonolle säälle ja suunnistuksen epävarmuuteen. Jos esim. leiriin suunnataan pitkin korkeaa vuoriharjannetta A-suunnitelmalla toteutetaan B-suunnitelmalla se lyhyin välein sijaitsevien varmojen maastokohtien kautta alemmalla tasangolla leikkaamalla puron, sivuten järven, pahdan edustalla kääntäen jne. varman sijainnin saamiseksi. Matka pitenee, mutta lopputulos ratkaisee.

Kiusallinen ongelma on ns. white-out-tilanne, jolloin yleensä lumessa ja pilvessä silmä ei saa vähintäkään kiintopistettä varvunkaan pistämättä esiin. Kun maaston epätasaisuuksia ei eroteta muuttuu kulku horjahtelevaksi. Tähän voi vastata vain jatkuvalla suunnistuksella, silmien lepuuttamisella suksien tai jalkineiden kärjissä, löysin polvin kulkien epätasaisuuksiin varautuen ja köysityksellä, sillä ''viimeistä jyrkännettä'' saa kaiken aikaa varoa.

Sää pakottaa varautumaan myös hätäyöpymisen varalle, minkä tuntomerkit ovat vaihtoehdon pakko ja teltattomuus. Kesällä on pyrittävä kohti bivaktyypistä ratkaisua ja talvella hallittava vähintään myrskysuojan, rinnesuojan, tasamaan, lumiluolan ja tunnelimaisen rinnelumiluolan rakentaminen.

Mutta säähän ei ole vain vastustaja. Välistä nousemalla ylöspäin pääsee vaeltamaan auringonpaisteeseen pilvien yläpuolelle, yöpakkaset säilyttävät hiihtokelit monin paikoin aina juhannukseen muista iloista puhumattakaan.

VUODENAJAT

Vuodenajoista joutuu ajattelemaan lähinnä talvea. Monin paikoin se saapuu jo syyskuun alussa ja kestää juhannukseenkin. Satavat lumimäärät ovat suuria, tasamaallakin kertymä voi joskus olla 12 m. Hyviä lumisiltoja pahimpien jokien ylityksiin voi löytää vielä elokuussa. Erityisesti talvisuunnistuksessa kylmyydessä, rajallisessa näkyvyydessä ja alkutalvella pimeässäkin kertyy riittävä kokemus hitaasti eikä suurtuntureita voi missään tapauksessa silloin suositella ''mustikoille'', kuten alkuvaiheessa olevia täällä kutsutaan, lukuunottamatta merkittyjä ja turvallisia reittejä.

VUOROKAUDENAJAT

Suurtunturien yleensä suuren valomäärän rinnalla joudumme ajattelemaan varsinaista pimeäsuunnistusta. Mukana on luonnollisesti otsalamppu. Mutta käytetäänkö sitä? Ei, mikäli suinkin mahdollista! Lampun valossa näkisimme hyvin 10 m ympäriltämme, mutta ei mitään ulkopuolelta. Valotta erotamme usein 20 m riittävin yksityiskohdin, mutta lisäksi monasti vuorten harjanteet tunnistamisineen ja niiden yläpuolella tähtikuviot pysyviksi suuntamajakoiksi. Kun voi valaista koko tunturimaailman kuin hopearahaksi, mutta toisella kertaa sen valosta ei ole vähintäkään apua. Revontulten valossa voi lukea karttaakin. Jos on pakko, valo luonnollisesti sytytetään. Syytä on kuitenkin muistaa, että hämäränäkö palautuu entiselleen vasta 30 minuutissa. Tilannetta voidaan parantaa käyttämällä punaista karttalamppua tai erillistä suunnistajaa ja kartanlukijaa. Mutta äkkiputousta saa kaiken aikaa tarkoin varoa edettäessä.

ERIKOISTILANTEITA

Magneettiset häiriöalueet

Jostakin syystä näitä alueita kertyy enemmän harjoittelemattomien tielle. Vakavasti puhuen, kun tällainen eteen tulee, miten se voidaan todeta? Tämän selvitämme luomalla maastoon kivistä tai seipäistä yms. pitkähkön viivasuoran linjan (3 kiintopistettä) ja kulkemalla sen. Todellisella alueella puuttuu kompassineulan suuntavakavuus ja näyttämä on erottuvan epämääräinen ja rauhaton. Tällöin siirrytään tilapäisesti puhtaaseen karttasuunnistukseen.

Eksyminen

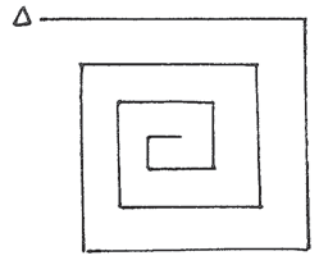
Eksyminen tulee vastaan aikanaan jokaiselle. Syyt ovat tunnettuja, mutta takaisin kartallekin pitäisi löytää. Eksyminen on harvoin täydellistä, useimmiten se on osittaista. Suurtunturin korkeudessa ei aina ole ratkaisu. Vaikka maisemaa riittää ovat huiput lukuisat ja toistensa kaltaisia. Toteamme rauhallisesti viimeisen varman paikannuksen ja yleissuunnan sieltä, mihin lisäämme kuljetetun ajan kautta todennäköisen matkan. Saadussa etsintäruudussa voimme perustellusti olettaa olevamme.

Suuntiminen: Jos tunnistamme edempänä pari huippua tai maastokohtaa, otamme niiden tarkat suuntimat ja täydennämme lukemat erannolla. Tavallisen marssikompassin voi suunnata kohti huippua ja laskea hitaasti alas. Saadut suunnat siirretään kartalle kyseisten maastokohtien kautta kulkevina. Eduksi on, jos suuntimat ovat hyvin eri suuntiin. Kaksi suuntimaa riittää leikkauspisteen eli sijaintimme määrittämiseen. Kolmannen avulla saamme varmennukseksi tuskin erottuvan kolmion. Jos olemme jo tunnetulla linjalla esim. jokivarressa riittää yksikin suuntima.

Karttaluonnos: Jos olemme onnistuneet eksymään perusteellisesti sijaintimme etsintäruudussa tavoitetaan aloittamalla karttaluonnoksen piirtäminen. Ruutupaperi asetetaan oikeansuuntaiseksi ja mittakaava päätetään. Etenemistä jatkettaessa kaikki erottuvat vesistöt erityispiirteineen ovat käyttökelpoisimmat. Yleensä jo 1-2 km:n jälkeen voidaan istua kivelle ja todeta sijainti kartalla, sillä maastokohdat eivät toistu samanlaisina. Menetelmää voi käyttää myös sumussa.

Leirin löytäminen

Sakeassa sumussa voi esim. ylätasangolla tai jäätiköllä sijaitsevan oman leirin tai muun tavoitteen löytäminen olla tarkastikin suunnistettaessa levottomuutta tuottava tehtävä. Matkan ja aiemmin kuvatun ''henkilökohtaisen virheprosentin'' mukaan saadaan kohteen ympärille sivu-, etu- ja takarajat etsintäruudulle. Voimme lähes täysin varmasti sanoa olevamme etsintäruudussa leirin kanssa. Mutta missä suunnassa ja kuinka kaukana se on? Satunnaiset menetelmät johtavat viimeisenkin johtolangan, tulolinjan, menettämiseen ja tilanteen muuttumiseen hallitsemattomaksi. Ainoa ratkaisu on seuraava etsintäkuvio:

Kompassin avulla toteutetaan suorakulmia ja jokaisen käännöksen jälkeen lisätään sivua määrämatkalla. Jos näkyvyys on 25 m saadaan sivun lisäykseksi 50 m, jolloin sivujen välit ovat myös 50 m eikä näkökatvetta jää. Tähystykset jaetaan vasemmalle ja oikealle ja jokainen työskentelee vastuuntuntoisesti. Samalla on varauduttava myös kaukotähystykseen. Pilvienkin sisällä avautuu välähdyksenomaisia käytäviä. Jos kohde erottautuu sekunniksi kauempana, suunnataan käsi tarkasti suuntaan ja siirretään toisella kompassi käden alle. Nyt voidaan suuntakäsi vapauttaa suuntiman kääntämiseksi talteen. Etsintäkuvio on ''idioottivarma'' ja sitä voidaan soveltaa hyvälläkin ilmalla hyvin katteisessa maastossa myös ''kotiinpaluun'' tekemiseksi turvalliseksi.

LOPUKSI

Suunnistusta suurtuntureilla ei ole tässäkään voitu ammentaa loppuun. ''Palapeli'' tarkentuu askel askeleelta vuosien matkassa, mihin kätkeytyy sen suuri viehätys. Harjoittamisen tuomalla kokemuksella on suoranainen välineellinen arvo. Suurtunturivaeltajaksi ja -suunnistajaksi tekee ainoastaan itsenäinen ja tietoinen selviytymiskyky kuten muissakin tuhansissa tekijänimissä alueellaan eikä sitä voi saavuttaa ''nimityksen tai mielipiteen'' kautta. Kuten tiukimmissa olosuhteissakin päätökset on tehtävä ajoissa. Turvallisuus ei piile tekijöiden lukumäärässä ja olosuhteissa sinänsä, vaan tekijöiden ja tehtävän välisessä suhteessa eli siinä ovatko he valmiita siihen mihin ryhtyvät. Pohjoismaisten pelastuspalvelujen pitkän kokemuksen mukaan ovat tuntureilla liikkujat myrskytilanteissa jakautuneet yksiselitteisesti kahteen ryhmään. Aiemmin harjoittelemattomien tai vähän harjoitelleiden osa on silloin turvattoman ankarassa tunturimaailmassa ollut kova... Käytännön työvälineet harjoitelleet ja omaksuneet ovat toteuttaneet kaikkien haluaman turvallisen liikkumisen ja kotiinpaluun.

Matti Isotalo

Syyskokouskutsu

Tunturiladun syyskokous sekä valokuvaus- ja piirustuskilpailun tulosten esittely pidetään lauantaina 2.11.1991 alla olevan aikataulun mukaan tilausravintola Royalissa (os. Pohj. Esplanadikatu 2/Ruotsalaisen teatterin talo, Helsinki). Syyskokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat sekä päätetään Tunturiladulle ostetun ja Susikyrön tonttiin liitetyn lisämaan kaupan hyväksymisestä.

Aikataulu: näyttelyn avaus klo 13
syyskokous klo 15.00
kokouspäivällinen klo 17.30
(päivällinen: savulohisalaatti, härän ulkoseläkepihvi ja marjajäähdyke mk 130,-)

Näyttelytiloissa on baari. Ravintola tarvitsee mahdollisimman tarkan osanottajamäärän, joten olkaapa aktiivisia sekä innostuneita ja **ilmoittakaa hyvissä ajoin — perjantaihin 26.10.1991 mennessä tulostanne Marita Maulalle (os. Ylipalontie 1 D, 00670 Helsinki/puh. 90-743246)**

XVII tunturiladun talvipäivät Nurmeksessa 8—9.2.1992

Tunturiladun XVII Talvipäivät pidetään Hyvärilän matkailukeskuksessa Nurmeksessa.

— lauantaina avajaiset klo 12.00
— vaelluskilpailu klo 12.30
— luontolatu klo 12.30
— sunnuntaina liikunnallista ohjelmaa
— valaistu latu käytettävissä

Osallistumismaksu 30,— henkilö, sis.tulokahvin.

Majoitus pakettihinta 165,— henk/vrk
sisältää lauant.päivällisen (35,—)
saunomisen (20,—) om. pyyhkeet
yöpymisen (50,—) retkmajassa 2-6 hen.huon.
(oma makuupussi tai liinavaatteet)
sunnunt.aamiainen (25,—)
lounas (35,—)

Retkeilyhotelli majoitus 125,— henk/vrk.
— vuodepaikka, liinavaatteet, aamiainen.

Matkailuvaunupaikka 65,—
sähkö 15,—

Retk.majoitus käytettävissä jo perj.iltana tuleville 50,— yö.

Opastus Nurmes—Lieksa tieltä Bompan risteyksestä.
Matka Nurmeksen asemalta n. 4 km.

Ilmoittautumiset 26.1.1992 mennessä:
Keijo Leppänen puh. 973-825272
Heljä Laakso puh. 976-21287 (klo 6.00—7.00)
Niilo Siponen puh. k. 976-72028 t. 976-70310 Telefax 976-70963
os. Heikkiläntie 1 83900 Juuka.

Talvipäivät järjestää Tunturikerho KUMPE

Tervetuloa iloiseen Ylä-karjalaan.

Ps. Kivenheiton päässä on käytettävissä
Sotka Bomban kylpylä.
Käyttö maksaa 40,—/hlö, sisältäen
allasosaston, kuntosalin ja solariumin käytön.

Eräretkeilyn perustietoja

Kirjaa on vielä saatavana.
Siinä käsitellään mm.
— vaeltamisen tekniikkaa
— retkeilyvälineitä ja -tarvikkeita
sekä retkeilijälle aina tärkeitä tietoja
— EA- ja pelastuspalvelusta
— oikeuksista ja velvollisuuksista
— rajoituksista.

Kirjan hinta lähetyskuluineen on 70:-. Myyntiä hoitaa: Oili Virtanen, os Sauvonrinne 7 D 14, 08500 LOHJA as., puh. k. 912-81177.

Ulko-Tammio 1992

Ulko-Tammion retki, järjestäjänä Tunturisusikerho KUOVZA 12.—14.6. 1992, lähtö 12.6. klo 20.00 Karhulasta Riippusillan laiturista. Ilmoittautua voi Maija Hurtalle puh. k. 952-62790 t. 952-25444. Järjestämme kuljetuksen, veden ja ohjelman, majoitteet ja muona itsepalveluna. Tervetuloa kaikki tunturi- ja merihenkiset.

Huom!

Tunturiladun kämppäavain n:o 1410 on edelleen kateissa. Pyydämme sitä henkilöä, jolla kyseinen avain on, ilmoittamaan siitä johtokunnalle tai SL tsto p. 90-170101/Zweyberg (Zeta).

Johtokunta

Tukikohtien avainvaihto

Tunturiladun tukikohtien vanha kämppäavain vaihdetaan uuteen 1.10.1991 alkaen Suomen Ladun toimistossa Elvi Zweygberg'in välityksellä. Siis — halutessasi vaihtaa hallussasi olevan vanhan avaimen uuteen, niin ota yhteys SL tsto puh 90-170101/Zeta.

Uudet avainta haluavat (huom. kaksi vuotta jäsenenä!) täyttävät avainhakemuslomakkeen ja toimittavat sen Suomen Ladun toimistoon/Zeta tai johtokunnan jäsenille. Lomakkeita saa johtokunnan jäseniltä, kerhoilta tai Zetalta (SL tsto).

Johtokunta

Retken vetäjiä kaivataan

Edellisessä lehdessä peräänkuulutimme vetäjiä eritasoisille eräretkille.

Toivomme lisää ilmoittautuvia "eräretkenvetäjäpörssiin".

Tietoja kerää:
Tapani Iivonen
Kallioniementie 27 A 7
45200 KOUVOLA

Toimintamuistio

1991	15.10.	Valokuvaus- ja piirustuskilpailu päättyy
	2.11.	Syyskokous sekä valokuvaus- ja piirustuskilpailun kuvien esittely (ks. eri ilmoitus)
	31.12.	Tunturilatu 1/92 aineiston viimeinen jättöpäivä
1992	8.—9.2.	XVII Tunturiladun talvipäivät (ks. eri ilmoitus)
	4.—11.4.	Kavtsin hiihtoviikko Susikyrössä
	4.—11.4.	Ovtsin hiihtoviikko Susi-Talaksella
	11.—18.4.	Oktan hiihtoviikko Susi-Talaksella
	30.4.	Tunturilatu 2/92 aineiston viimeinen jättöpäivä
	16.5.	Kustavin linturetki
	12.—14.6.	Ulko-Tammion retki (ks. eri ilmoitus)
	Kesäpäivät	Kavtsin isännyydessä Uudellamaalla
	Syksy	Susiaiset Kuopiossa. Isäntänä Tsietsa.

Tunturikerhojen hiihtoviikot:

Tunturikerho KAVTSIN hoitovastuuvuoden hiihtoviikko SUSIKYRÖSSÄ 4.—11.4.1992. Yhteyshenkilö: Hannu Maula, Ylipalontie 1 D, 00670 Helsinki, pk. 90-743246.

Tunturikerho OVTSIN hiihtoviikko SUSI-TALAKSELLA 4.—11.4.1992. Yhteyshenkilö Katriina Wanhatalo, Visalantie 1 D 27, 40270 Palokka.

Tunturikerho OKTAN hiihtoviikko SUSI-TALAKSELLA 11.—18.4.1992. Yhteyshenkilö Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani, pk. 986-27946.

Tunturikerhojen varausmenettely kerhoviikkoja varten Tunturiladun tukikohtiin

Tunturilatu ry:n kevätkokous 10.5.1986 hyväksyi tunturikerhoille Susikyrössä, Susi-Tallaksella ja Susi-Kiisalla vietettävien tunturikerhoviikkojen varaussäännöt seuraaviksi.

1. Varauksesta on tehtävä anomus niin ajoissa, että siitä johtokunnan käsittelyn jälkeen voidaan ajoissa ilmoittaa Tunturiladun jäsenistölle. Talven hiihtoviikoista ilmoitetaan edellisen vuoden Tunturilatu-lehden syysnumerossa (ilm. syyskuussa) ja kesän viikoista talvinumerossa (ilm. tammikuussa) sekä syyskuun jälkeisistä kaamosviikoista kesänumerossa (ilm. kesäkuussa). Anomukset käsitellään kaikki yhtäaikaa viimeisessä johtokunnan kokouksessa ennen lehden aineistopäivää, jotka ilmoitetaan Tunturilatu-lehdessä.

2. Varattaessa tukikohtaa on muistettava, että kerhon varaamalle viikolle osallistuvien on oltava Tunturiladun jäseniä. Kuitenkin avainta kohti voi olla yksi ulkopuolinen vieras (avainsäännöt!). Varausta tehdessä on myös huomioitava, että alle kymmenelle (10) henkilölle ei tukikohtaa voi varata.

3. Periaatteena on, että varatun tukikohdan rakennukset ovat varauksen tehneen kerhon käytössä. Jos joku muu tunturilatulainen haluaisi osallistua samalle viikolle tai em. eräretkensä päättyvän tai alkavan varauksen alaiseen tukikohtaan ja johon hän haluaisi silloin majoittua, on hänen sovittava siitä varauksen tehneen kerhon yhdyshenkilön kanssa etukäteen. Toisaalta — varattuun tukikohtaan on aina mahdollisuus majoittua omiin majoitteisiin ilman eri sopimusta. Saunan käytöstä on tällöinkin sovittava paikan päällä varaajan kanssa.

4. Vain hoitovastuussa oleva tunturikerho voi varata Susikyröstä viikon huhtikuussa ja/tai syyskuussa, mutta ei kuitenkan pääsiäistä edeltävää eikä sen jälkeistä viikkoa eikä joulun aikaa. Muina aikoina voivat muutkin kuin hoitovastuussa oleva tunturikerho varata omat viikkonsa Susikyröstä.

5. Susi-Talakselta ja Susi-Kiisalta voivat kerhot varata omat viikkonsa milloin tahansa lukuunottamatta joulun aikaa.

6. Etusijalla kaikissa varauksissa ovat Tunturiladun omat, vuotuisessa ohjelmassa olevat viikot, jotka ovat tarkoitetut kaikille tunturilatulaisille. Seuraavalla sijalla ovat hoitovastuussa olevan kerhon viikot.

7. Tukikohtien varauksia myönnettäessä on johtokunnan huomioitava anovan kerhon edellinen varaus, jotta tasapuolisuus varauksia myönnettäessä toteutuisi. Samanaikaisesti voi varattuna olla korkeintaan kaksi tukikohtaa, jolloin kolmas on aina vapaassa käytössä.

TUNTURILATU ry
Johtokunta